

Republika Crna Gora
Ministarstvo poljoprivrede,
šumarstva i vodoprivrede

AGROBUDŽET

za 2007. godinu

***MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE, ŠUMARSTVA
I VODOPRIVREDE***

P L A N
***upotrebe sredstava za podsticanje razvoja
poljoprivrede u 2007. godini***

Podgorica, februar 2007.godine

Na osnovu člana 24 (Organizaciona klasifikacija 120.) Zakona o Budžetu Republike Crne Gore za 2007. godinu ("Službeni list RCG", broj 81/06), i čl. 13 i 21 Zakona o obezbjeđenju i usmjeravanju sredstava za podsticanje razvoja poljoprivrede ("Službeni list SRCG" broj 11/90 i "Službeni list RCG" broj 24/92), Vlada Republike Crne Gore, na sjednici od _____2007. godine, donijela je

PLAN
upotrebe sredstava za podsticanje razvoja
poljoprivrede u 2007. godini

OPŠTI DIO

Plan upotrebe sredstava za podsticanje razvoja poljoprivrede u 2007. godini (u daljem tekstu: Plan) obuhvata programe za podsticanje razvoja poljoprivrede, ugovorene usluge u poljoprivredi, socijalna davanja staračkim domaćinstvima i izdatke za lokalnu infrastrukturu.

Plan sadrži obim i uslove pod kojima se sredstva odobravaju, cilj i opravdanje ulaganja i aktivnosti za njegovu realizaciju.

Sredstva predviđena ovim planom opredijeljena su u ukupnom iznosu od	11.831.000€
iz sljedećih izvora:	
1. Budžet Republike Crne Gore za 2007.godinu	10.840.000€
- pozicija 4139 – ugovorene usluge*	900.000 €
- pozicija 4171 – subvencije za proizvodnju i pružanje usluga**	6.340.000 €
- pozicija 4313 – transferi pojedincima***	2.400.000 €
- pozicija 4412 – izdaci za lokalnu infrastrukturu****	1.200.000 €
2. Raspoloživa donatorska podrška**	991.000 €

* Sredstva Budžetom opredijeljena za ugovorene usluge u poljoprivredi (4139) usmjeravaće se za finansiranje programa: **Rad Laboratorije za mljekarstvo, Rad Službe za selekciju stoke, Rad Savjetodavne službe u biljnoj proizvodnji, Kontrola plodnosti zemljišta, Razvoj organske proizvodnje, Reforma zadrugarstva i podsticaj drugih vidova udruživanja i dijela Programa za realizaciju Međunarodnih projekata.**

** Sredstva Budžetom opredijeljena za **Subvencije za proizvodnju i pružanje usluga u oblasti poljoprivrede** (4171) zajedno sa sredstvima **Raspoložive donatorske podrške** usmjeravaće se za finansiranje programa predviđenih u okviru **Mjera tržišno-cjenovne politike, Mjera ruralnog razvoja i dijela programa iz oblasti Opštih usluga i servisa u poljoprivredi.**

*** Sredstva Budžetom opredijeljena za **transfere pojedincima** (4313) usmjeravaće se za finansiranje programa **Staračke naknade za poljoprivrednike** i neizmirene obaveze iz ranijeg perioda po programu **Mladi farmeri.**

****Sredstva Budžetom opredijeljena za finansiranje **Izdataka za lokalnu infrastrukturu** (4412) usmjeravaće se za finansiranje učešća u realizaciji **Programa izgradnje seoske infrastrukture** i dijela programa **Podrška investicijama u poljoprivredi.**

IZVRŠENJE PLANA

- Za izvršenje plana odgovorno je Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede (u daljem tekstu: Ministarstvo).
- Obaveze prema korisnicima plana izvršavaće se po dinamici koju je odobrilo Ministarstvo finansija.
- Troškovi iskazani po pojedinim programima predstavljaju projektovane vrijednosti.
- Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede može u toku izvršenja ovog plana vršiti izmjenu namjene korišćenja sredstava i preusmjeravati ih sa jednog programa na drugi do visine ukupnih sredstava.
- Pravo korišćenja sredstava predviđenih ovim Planom uslovljeno je dostavljanjem dokumentacije propisane u pojedinim programima.

POSEBNI DIO

Sastavni dio ovog plana čine programi 1 - 45 za koje su sredstva raspoređena u skladu sa utvrđenim iznosima.

PRIKAZ AGROBUDŽETA ZA 2007. GODINU PO VRSTAMA MJERA I PROGRAMIMA

R.b.	NAZIV PROGRAMA	IZNOS, €	UČEŠĆE, %
MJERE TRŽIŠNO-CJENOVNE POLITIKE		2.890.000 €	24,43
1	Podrška Programu unapređivanja kvaliteta priplodnih grla u stočarstvu	214.000 €	1,81
2	Podsticaj robne proizvodnje mlijeka	120.000 €	1,01
3	Podsticaj tova junadi	42.000 €	0,35
4	Podrška Programu vještačkog osjemenjivanja krava	280.000 €	2,37
5	Klanične premije za goveda	250.000 €	2,11
6	Razvoj govedarstva u manje povoljnim područjima -van zone otkupa mlijeka	397.000 €	3,36
7	Razvoj ekstenzivnog ovčarstva i kozarstva	598.000 €	5,05
8	Uvođenje u proizvodnju selekcionisanih matica	29.000 €	0,25
9	Unapređivanje proizvodnje sjemenskog krompira	60.000 €	0,51
10	Unapređivanje proizvodnje duvana	270.000 €	2,28
11	Razvoj malinarstva	80.000 €	0,68
12	Intervencije pri otkupu sezonskih viškova poljoprivrednih proizvoda	350.000 €	2,96
13	Pomoći i učešće u nadoknadi šteta u poljoprivredi	200.000 €	1,69
MJERE RURALNOG RAZVOJA		4.863.300 €	41,11
14	Podrška Programu očuvanja i korišćenja genetičkih resursa u poljoprivredi	56.000 €	0,47
15	Unapređivanje kvaliteta pčelinjih proizvoda i zdravstvenog stanja pčelinjih zajednica	57.500 €	0,49
16	Podrška prestrukturiranju sektora morskog ribarstva	120.000 €	1,01
17	Održivo gazdovanje ribljim fondom u ribolovnim vodama	39.800 €	0,34

18	Poboljšanje efikasnosti proizvodnje u akvakulturi	90.000 €	0,76
19	Program korišćenja obradivih površina u brdsko-planinskom području Crne Gore	300.000 €	2,54
20	Program modernizacije proizvodnje povrća u zaštićenom prostoru	180.000 €	1,52
21	Revitalizacija voćarstva na sjeveru Crne Gore	90.000 €	0,76
22	Očuvanje autohtonih sorti vinove loze	130.000 €	1,10
23	Revitalizacija maslinarstva	170.000 €	1,44
24	Učešće u izgradnji seoske infrastrukture	800.000 €	6,76
25	Podrška investicijama u poljoprivredi	990.000 €	8,37
26	Prestrukturiranje mljekarskog sektora	1.410.000 €	11,92
27	Razvoj organske poljoprivrede	150.000 €	1,27
28	Uvođenje standarda kvaliteta	140.000 €	1,18
29	Promotivne aktivnosti - sajmovi, izložbe i dr.	140.000 €	1,18

OPŠTE USLUGE I SERVISI U POLJOPRIVREDI

1.591.500 €   13,45

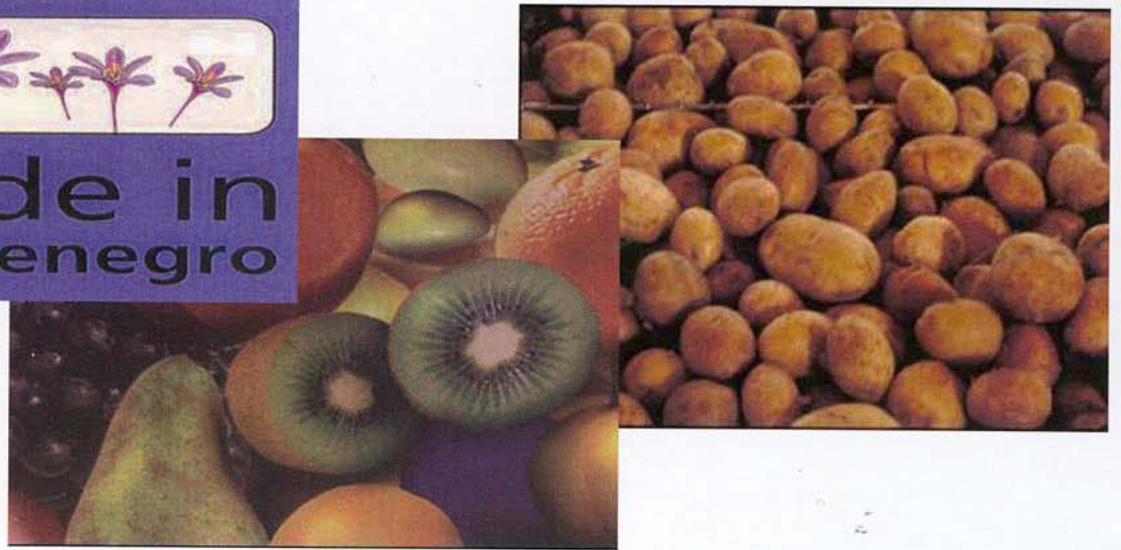
30	Rad Laboratorije za mljekarstvo	49.000 €	0,41
31	Rad Službe za selekciju stoke	220.000 €	1,86
32	Stručno osposobljavanje pčelara	15.000 €	0,13
33	Procjena i kontrola demersalnih resursa	27.000 €	0,23
34	Rad Savjetodavne službe za biljnu proizvodnju	205.000 €	1,73
35	Kontrola proizvodnje sadnog materijala i formiranje kolekcionih zasada voćnih vrsta	30.000 €	0,25
36	Kontrola plodnosti zemljišta	25.000 €	0,21
37	Program zdravstvene zaštite bilja	150.500 €	1,27
38	Međunarodni projekti i međunarodna saradnja	370.000 €	3,13
39	Reforma zadrugarstva i podsticaj drugih vidova udruživanja poljoprivrednika	70.000 €	0,59

40	Izrada studija i projekata i angažovanje eksperata	140.000 €	<i>1,18</i>
41	Jačanje kadrovskih i administrativnih kapaciteta	110.000 €	<i>0,93</i>
42	Opremanje inspekcijskih i stručnih službi Ministarstva	65.000 €	<i>0,55</i>
43	Podrška srednjeg i visokog obrazovanja u poljoprivredi	55.000 €	<i>0,46</i>
44	Odnosi sa javnošću, prezentacije, nabavka literature	60.000 €	<i>0,51</i>
OSTALO		2.486.200 €	21,01
45	Staračke naknade	2.400.000 €	<i>20,29</i>
46	Rezerva za nepredvidene budžetske rashode	86.200 €	<i>0,73</i>
Sveukupno (1-46)		11.831.000 €	100,00

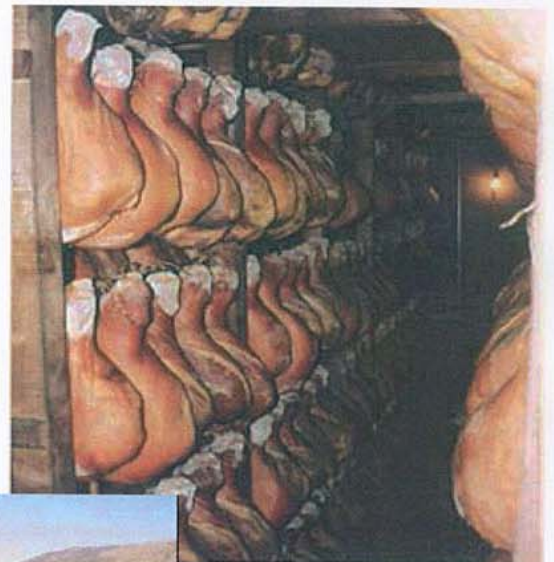
DETALJAN PRIKAZ AGROBUDŽETA ZA 2007. GODINU

PROGRAMI 1-45

MJERE TRŽIŠNO CJENOVNE POLITIKE

MJERE TRŽIŠNO CJENOVNE POLITIKE

**Program 1:   PODRŠKA PROGRAMU UNAPREĐIVANJA KVALITETA PRIPLODNIH
GRLA U STOČARSTVU**

Vrsta mjere: Tržišno–cjenovna politika

Sektor: Stočarstvo

Odgovorno lice: Gojko Babović, Služba za selekciju stoke

Vrijednost: 214.000 €

Način plaćanja: Preko banaka za račun Ministarstva, gotovinske uplate farmerima po spiskovima Biotehničkog instituta - Služba za selekciju stoke; po ispostavljenom predračunu organizatora izložbe

Period za realizaciju: Mart – Decembar 2007. godine

Cilj: Povećanje genetskog potencijala za proizvodnju mlijeka i mesa uvođenjem u proizvodnju kvalitetnih priplodnih junica i korišćenjem u rasplodu kvalitetnih bikova na područjima gdje se ne primjenjuje v.o. krava; unapređivanje kvaliteta populacije domaćeg brdskog konja korišćenjem odabranih pastuva u rasplodu

Aktivnosti: U okviru redovnih poslova Služba za selekciju vrši izbor najkvalitetnijih priplodnih junica za koje se opredjeljuju odgajivačke premije, u saradnji sa odgajivačima i njihovim udruženjima organizuje regionalne izložbe stoke; Služba, zajedno sa savjetodavnom službom po opštinama i veterinarskom službom, sprovodi licenciranje bikova i pastuva za prirodni pripust.

Pretpostavke: Postojanje stručnih službi da realizuju program unapređivanja stočarstva, spremnost farmera da sarađuju na realizaciji mjera podsticaja

Rezultati: Unapređivanje rasnog sastava, povećanje genetskog potencijala i promjena starosne strukture populacija goveda;
Sve veći broj vrhunskih grla vodećih rasa (smeđe, holštajn frizijske i simentalke) gaji se na najboljim farmama, koja se pojavljuju na izložbama;
Kvalitetno potomstvo u govedarstvu čuva se za dalju reprodukciju, čime se ubrzano širi gajenje priplodnih grla znatno većeg genetskog potencijala;
U izrazito ruralnim krajevima CG obezbijeđen je dovoljan broj kvalitetnih pastuva domaćeg brdskog konja za prirodni pripust kobila.

Realizacija: Biotehnički institut – Služba za selekciju stoke

Nadgledanje i procjena: Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Ministarstvo finansija

Komponente projekta	Vrijednost, €
Odabrane priplodne junice 1200 x 100 €	120.000
Licencirani priplodni bikovi (400 grla) i pastuvi (250 grla) x 100 €	65.000
Regionalne izložbe stoke (Podgorica, Nikšić, Polimlje)	24.000
Ostalo (smotre konja)	5.000

Kratak opis: Stimulisanjem odgoja kvalitetnih junica na efikasan način se čuva potomstvo kvalitetnih grla i ostavlja za reprodukciju. Putem licenciranja kvalitetnih bikova obezbjeđuje se poželjna promjena rasnog sastava populacije goveda u područjima gdje se ne primjenjuje vještačko osjemenjivanje krava. Stimulisanjem upotrebe najkvalitetnijih pastuva za rasplod omogućava se održavanje potrebnog broja konja na određenim područjima i održava se kvalitet populacije. U skladu sa uspostavljenim kriterijumima i godišnjim planom Služba će organizovati tri regionalne izložbe (Podgorica, Nikšić i Berane za područje Polimlja).

Tokom 2007. navedene službe obavljaju terenski dio posla i krajem godine dostavljaju spiskove Ministarstvu. Kriterijume za izbor kvalitetnih priplodnih grla utvrđuje Služba za selekciju stoke svojim dokumentima (Plan rada za 2007. godinu) i odgovorna je za njihovu dosljednu i objektivnu primjenu.

Isplata iznosa od 185.000€ odnosi se na odgajivačke premije ostvarene u 2006.god., a iznos od 29.000€ za izložbe i smotre organizovane u 2007. godini.

Program 2:   PODSTICAJ ROBNE PROIZVODNJE MLIJEKA

Vrsta mjere: Tržišno-cjenovna politika

Sektor: Stočarstvo

Odgovorno lice: Blažo Rabrenović, samostalni savjetnik za stočarsku proizvodnju

Vrijednost: **120.000 €**

Način plaćanja: Preko mljekara ili banaka za račun Ministarstva, gotovinske isplate farmerima po spiskovima mljekara, dva puta godišnje

Period za realizaciju: Mart i septembar 2007.godine

Cilj: Razvoj robne proizvodnje putem stimulanja povećanja otkupljene količine mlijeka po farmi

Aktivnosti: Mljekare dostavljaju spiskove kooperanata sa podacima o isporučenim količinama mlijeka mljekari po polugodištima (minimum 5000 l polugodišnje po kooperantu), u prvoj polovini jula za prvo i januaru naredne godine za drugo polugodište.

Pretpostavke: Raspoloživi prerađivački kapaciteti, spremnost farmera da uvode mjere povećanja količine i poboljšanja kvaliteta mlijeka u otkupu

Rezultati: Povećava se broj robnih proizvođača mlijeka, tj. stalnih kooperanata mljekara koji prihvataju program unapređivanja kvaliteta mlijeka;
Povećanje količine proizvedenog i mljekari isporučenog mlijeka po kooperantu.

Realizacija: Ministarstvo u saradnji sa registrovanim mljekarama

Nadgledanje i procjena: Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede,
Ministarstvo finansija

Komponente projekta	Vrijednost, €
Premije u iznosu od 2,5 euro centa po isporučenom litru mlijeka preko minimuma od 10.000 l godišnje po kooperantu (4.800.000 l x 0.025€)	120.000

Kratak opis:

Proces ukрупnjivanja farmi za proizvodnju mlijeka nastaviće se i u ovoj godini tako što će se obezbijediti posebna stimulacija farmerima za isporučene količine mlijeka mljekarama i to 2,5 euro centi za svaki litar preko 10.000 l. Pravo na ovu stimulaciju imaće samo oni kooperanti koji redovno isporučuju mlijeko nekoj od registrovanih mljekara. Planirani iznos predviđen je za isplatu premija za drugih 6 mjeseci 2006. i prvo polugodište 2007. godine.

Pripremu obrazaca za stimulacije i kontrolu dostavljenih spiskova obavlja stručna služba Ministarstva, a provjeru regularnosti na terenu obavlja Poljoprivredna inspekcija. Za svaku utvrđenu neregularnost odgovornost snosi mljekara koja dostavlja spisak.

Program 3:   PODSTICAJ TOVA JUNADI

Vrsta mjere: Tržišno-cjenovna politika

Sektor: Stočarstvo

Odgovorno lice: Ranko Bogavac, Služba za selekciju stoke

Vrijednost: **42.000 €**

Način plaćanja: Preko banaka za račun Ministarstva, gotovinske isplate farmerima po spiskovima Biotehničkog instituta – Služba za selekciju stoke, po obavljenom tovu

Period za realizaciju: Februar - Decembar 2007.godine

Cilj: Povećanje proizvodnje junećeg mesa putem stimulisanja:
                              a) pašnog tova
                              b) stajskog tova junadi

Aktivnosti: Farmeri prijavljuju početak tova, Služba za selekciju kontroliše odvijanje tova i provjerava ulazne i završne mase junadi, potvrđuje spiskove i iste prosljeđuje Ministarstvu

Pretpostavke: Neiskorišćeni prostrani pašnjaci pružaju mogućnost za znatno veću proizvodnju junećeg mesa, kapaciteti domaće klanične industrije omogućavaju realizaciju utovljene junadi

Rezultati: Povećan broj farmera koji organizuju tov, veća proizvodnja junećeg mesa; uspostavlja se reprodanac proizvođači – klanična industrija; bolja snabdjevenost tržišta mesom iz domaće proizvodnje; supstitucija dijela uvoza domaćom proizvodnjom.

Realizacija: Biotehnički institut – Služba za selekciju stoke

Nadgledanje i procjena: Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede,
Ministarstvo finansija

Komponente projekta	Vrijednost, € *
Premije za utovljenu junad na paši do 0,30 € po kg prirasta žive mjere (250grla x 200 kg prirasta x 0,3€)	15.000
Premije za utovljenu junad u staji do 0,20 € po kg prirasta žive mjere (450grlax300 kg prirasta x 0,2€)	27.000

Kratak opis:

Usmjeravanjem i podsticanjem proizvođača da tove junad smanjuje se klanje teladi. Putem tova, posebno pašnog, koriste se jeftini izvori kabaste stočne hrane i zapošljava radna snaga. Usljed izraženog deficita mesa u Crnoj Gori, podstićaće se organizovani tov junadi izdvajanjem premije za proizvođače koji u toku godine postignu minimalno **1000 kg** prirasta žive mjere u pašnom, odnosno **1500 kg** u stajskom tovu junadi.

Služba za selekciju stoke je odgovorna za sprovođenje mjere: zainteresovanim farmerima dostavlja uputstvo o načinu prijavljivanja i ostvarivanja prava na ovu podsticajnu mjeru, kontroliše ulaznu i završnu masu junadi i spiskove dostavlja Ministarstvu. Kontrolu sprovođenja mjere na terenu obavlja Poljoprivredna inspekcija.

* -Ukoliko bude prijavljeno više grla od predviđenog broja, iznos premije po kg ostvarenog prirasta proporcionalno se smanjuje.

Program 4: PODRŠKA PROGRAMU VJEŠTAČKOG OSJEMENJIVANJA KRAVA**Vrsta mjere:** Tržišno-cjenovna politika**Sektor:** Stočarstvo**Odgovorno lice:** Blažo Rabrenović, samostalni savjetnik za stočarsku proizvodnju**Vrijednost:** 280.000 €**Način plaćanja:** Po ispostavljenoj fakturi o nabavci sjemena sa izvještajem o raspodjeli sjemena po veterinarskim stanicama i ambulantomama**Period za realizaciju:** Januar - Decembar 2007.godine**Cilj:** Unapređivanje genetskog potencijala u govedarstvu za proizvodnju mlijeka i mesa**Aktivnosti:** Ministarstvo objavljuje međunarodni tender za izbor najpovoljnijeg ponuđača sjemena u skladu sa procedurom javnih nabavki, na bazi tehničkih kriterijuma koje definiše Ministarstvo uz stručnu pomoć Službe za selekciju i Veterinarske uprave CG;
Nabavka sjemena od odabranog dobavljača svakih dva mjeseca i distribucija veterinarskim stanicama i ambulantomama.**Pretpostavke:** Postojanje razvijene infrastrukture za provođenje ove mjere, spremnost farmera da unapređuju genetski potencijal svojih grla**Rezultati:** Povećan broj krava u programu v.o. u poređenju sa prethodnom godinom, očuvano kvalitetno potomstvo dobijeno osjemenjivanjem krava sjemenom kvalitetnih bikova;
Primjenjuje se kvalitetnije sjeme - od progeno-testiranih bikova sa pozitivnim rezultatima testa za najvažnije osobine
Promjena rasnog sastava i starosne strukture populacije goveda u poželjnom pravcu;**Realizacija:** Biotehnički institut – Služba za selekciju stoke**Nadgledanje i procjena:** Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede,
Ministarstvo finansija

Komponente projekta	Vrijednost, €
Nabavka 60.000 doza sjemena bikova, uključujući ostale zavisne troškove i obaveze prenesene iz 2006.godine	280.000

Kratak opis:

Broj krava obuhvaćen vještačkim osjemenjivanjem raste iz godine u godinu i prešao je granicu od 30% od ukupne populacije. Imajući u vidu ostvarene rezultate i dosadašnju praksu postepenog smanjivanja podrške sprovođenju v.o. na terenu, od ove godine će se iz budžeta finansirati samo troškovi nabavke kvalitetnog sjemena, koje će bez naknade biti dostupno svim subjektima koji obavljaju osjemenjivanje (veterinarskim stanicama i ambulantomama).

Uslov za besplatnu dodjelu sjemena je spisak osjemenjenih grla kojim se pravda preuzeto sjeme. Spiskove o utrošenom sjemenju veterinarske stanice i ambulante dostavljaju Službi za selekciju svakog mjeseca (do desetog tekućeg za prethodni mjesec), koja nakon provjere iste prosljeđuje Ministarstvu. Služba za selekciju stoke stara se o pravovremenim nabavkama sjemena od odabranog dobavljača.

Program 5:	KLANIČNE PREMIJE ZA GOVEDA
Vrsta mjere:	Tržišno-cjenovna politika
Sektor:	Stočarstvo - proizvodnja mesa
Odgovorno lice:	Biljana Blečić, glavni veterinarski inspektor, Veterinarska uprava
Vrijednost:	250.000 €
Način plaćanja:	Preko banaka ili klanica za račun Ministarstva, gotovinske isplate za farmere po spiskovima klanica, za klaničare klanicama
Period za realizaciju:	Februar - Decembar 2007.godine
Cilj:	Poboljšanje sistema bezbjednosti u proizvodnji mesa kroz klanje goveda u klanicama koje ispunjavaju propisane veterinarsko-sanitarne uslove, jačanje vertikalne integracije u proizvodnji mesa
Aktivnosti:	Klanice dostavljaju spiskove farmera sa podacima o broju odraslih goveda isporučenih klanici dva puta godišnje, u prvoj polovini jula za prvo i januaru naredne godine za drugo polugodište
Pretpostavke:	Spremnost klanica da igraju ključnu ulogu u uspostavljanju sistema bezbjedne proizvodnje mesa i osposobljenost veterinarske službe da vrši nadzor i kontrolu čitavog sistema
Rezultati:	Povećan broj odraslih grla goveda kolje se u registrovanim klanicama, uspostavlja se sistem sljedljivosti i smanjuje rizik pojave i širenja bolesti, uspostavlja se i jača reprodanac proizvođači – klanična industrija; Veća proizvodnja govedeg mesa i bolja snabdjevenost tržišta mesom iz domaće proizvodnje.
Realizacija:	Ministarstvo – Poljoprivredna inspekcija i Veterinarska uprava
Nadgledanje i procjena:	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Ministarstvo finansija

Komponente projekta	Vrijednost, € *
Premija proizvođačima za sve kategorije goveda, osim teladi, koja su prodana registrovanoj klanici u Crnoj Gori, u iznosu do 30€ (5.000grla x 30€)	150.000
Premija klaničarima za svako odraslo grlo goveda otkupljeno od proizvođača u Crnoj Gori, u iznosu do 20€ (5.000grla x 20€)	100.000

Kratak opis:

Usljed tradicije i strukturnih karakteristika sektora proizvodnje mesa, ograničenih klaničnih kapaciteta i sl., malo je učešće grla koja se kolju u registrovanim klanicama u broju ukupno zaklanih goveda. Da bi se suzbijala pojava klanja goveda van registrovanih klanica i tako uspostavljao sistem bezbjedne proizvodnje mesa, uvodi se klanična premija koja se dijelom isplaćuje proizvođačima (60%), a dijelom klaničnoj industriji (40%). Premija se ne odnosi na telad. Pravo na ovu premiju može se ostvariti isključivo za grla uzgojena u Crnoj Gori. O kontroli sprovođenja ove mjere staraće se veterinarska inspekcija (u klanicama), a terensku kontrolu spiskova vlasnika od kojih su grla otkupljena obavlja poljoprivredna inspekcija.

* - Ukoliko se prijavi veći broj od predviđenog, proporcionalno će se smanjiti iznos premije po grlu.

Program 6: RAZVOJ GOVEDARSTVA U MANJE POVOLJNIM PODRUČJIMA - VAN ZONE OTKUPA MLIJEKA

Vrsta mjere: Tržišno-cjenovna politika

Sektor: Stočarstvo

Odgovorno lice: Gojko Babović, Služba za selekciju stoke

Vrijednost: 397.000 €

Način plaćanja: Gotovinske uplate farmerima preko banaka u ime i za račun Ministarstva

Period za realizaciju: Mart – Decembar 2007. godine

Cilj: Korišćenje raspoloživih poljoprivrednih resursa gajenjem goveda u izrazito ruralnim područjima Crne Gore, podsticaj organske proizvodnje u stočarstvu, doprinos uravnoteženom regionalnom razvoju

Aktivnosti:
-priprema i distribucija obrazaca za prijavljivanje,
-oglašavanje, prijavljivanje i popunjavanje obrazaca,
-provjera stanja na terenu,
-isplata premija po opštinama nakon završetka rada komisija

Pretpostavke: Postoji stručna služba za realizaciju mjere; raste potražnja za proizvodima, prvenstveno mesom iz domaće proizvodnje; opredjeljenje države da podstiče ruralni razvoj

Rezultati: Povećava se broj farmara koji ispunjavaju uslove za premiju i broj grla po farmi, raste proizvodnja mesa i mlijeka proizvedenih u potpuno ekstenzivnim uslovima, Veća ponuda domaćih proizvoda, veći prihodi farmara, zadovoljenje dijela tražnje lokalnog stanovništva i turističke potrošnje u CG

Realizacija: Biotehnički institut –Služba za selekciju stoke

Nadgledanje i procjena: Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Ministarstvo finansija

Komponente projekta	Vrijednost, €
Premije za krave i junice iznad 4 grla na farmi u sjevernom dijelu Republike 60 € po grlu (6000 grla)	360.000
Premije za krave i junice iznad 4 grla na farmi u južnom dijelu Republike 50 € po grlu (700 grla)	35.000
Troškovi realizacije (priprema i distribucija obrazaca, rad komisija za provjeru broja grla na terenu i dr.)	2.000

Kratak opis:

Pravo na razvojnu premiju ostvaruju svi vlasnici priplodnih grla, van zone otkupa mlijeka, koji gaje više od 4 grla na farmi, i to samo za priplodna grla preko ovog minimuma i to do maksimuma od 20 grla za premiju. Premije za farmere iz opština: Cetinje, Nikšić, Šavnik, Plužine, Žabljak, Mojkovac, Kolašin, Pljevlja, Bijelo Polje, Berane, Andrijevića, Plav i Rožaje iznosiće 60 € po grlu, a za ostatak Republike po 50 €.

Služba za selekciju, kao realizator ove mjere, blagovremeno će distribuirati obrasce za premiju svim zainteresovanim proizvođačima i terenski dio posla obaviti do kraja decembra 2007. Kontrolu sprovođenja mjere na terenu obavlja poljoprivredna inspekcija.

Predviđeni iznos odnosi se na isplatu premija za broj grla koji je Služba utvrdila u toku 2006. godine.

Program 7:	RAZVOJ EKSTENZIVNOG OVČARSTVA I KOZARSTVA
Vrsta mjere:	Tržišno-cjenovna politika
Sektor:	Stočarstvo
Odgovorno lice:	Ranko Bogavac, Služba za selekciju stoke
Vrijednost:	598.000 €
Način plaćanja:	Gotovinske uplate farmerima preko banaka u ime i za račun Ministarstva
Period za realizaciju:	Mart – Decembar 2007. godine
Cilj:	Razvoj i održavanje robne proizvodnje u ovčarstvu i kozarstvu u izrazito ruralnim – manje razvijenim područjima Crne Gore
Aktivnosti:	-priprema i distribucija obrazaca za prijavljivanje, -oglašavanje, prijavljivanje i popunjavanje obrazaca, -provjera stanja na terenu, -isplata premija po opštinama nakon završetka rada komisija
Pretpostavke:	Tržište može apsorbovati proizvode ove grane, raste interes mladih farmera za bavljenje ovom granom
Rezultati:	Povećan broj farmera koji gaje veći broj grla u stadu, veća proizvodnja mesa i mliječnih proizvoda u ekstenzivnim uslovima, povećani prihodi vlasnika, bolje korišćenje raspoloživih pašnjaka, Zaustavljanje pada broja ovaca, smanjena migracija selo –grad, Poboljšana ponuda specifičnih i autohtonih proizvoda za potrebe turizma
Realizacija:	Biotehnički institut –Služba za selekciju stoke
Nadgledanje i procjena:	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Ministarstvo finansija

Komponente projekta	Vrijednost, €
Premije za priplodna ovce u stadu iznad minimuma od 30 grla – 8 € po grlu (65000 grla x 8€)	520.000
Premije za priplodne koze u stadu iznad minimuma od 20 grla – 8 € po grlu (9500 grla x 8 €)	76.000
Troškovi realizacije (priprema i distribucija obrazaca, rad komisija za provjeru broja grla na terenu i dr.)	2.000

Kratak opis:

Pravo na ovu razvojnu premiju ostvaruju svi vlasnici priplodnih ovaca i koza koji gaje više od 30 ovaca ili više od 20 koza u stadu, i to samo za ona grla preko ovog minimuma. Premija ima i gornji limit, tako da vlasnik može ostvariti pravo na premiju za maksimalno 200 priplodnih grla u jednom stadu. Premija je 8 € po grlu.

Služba za selekciju, kao realizator ove mjere, blagovremeno će distribuirati obrasce za premiju svim zainteresovanim proizvođačima i terenski dio posla obaviti do kraja decembra 2007. Kontrolu sprovođenja mjere na terenu obavlja poljoprivredna inspekcija.

Predviđeni iznos odnosi se na isplatu premija za broj grla koji je Služba utvrdila u toku 2006. godine.

Program 8: UVOĐENJE U PROIZVODNJU SELEKCIONISANIH MATICA

Vrsta mjere: Tržišno-cjenovna politika

Sektor: Pčelarstvo

Odgovorno lice: Slavica Pavlović, samostalni savjetnik za ribarstvo i pčelarstvo

Vrijednost: 29.000 €

Način plaćanja: Po ispostavljenoj fakturi sa izvještajem

Period za realizaciju: Mart – Decembar 2007.godine

Cilj: Zaštita i genetsko unapređivanje lokalnih ekotipova medonosne pčele i podsticaj njihovog uzgoja u cilju poboljšanja produktivnosti i otpornosti na bolesti

Aktivnosti: Izrada Projekta o formiranju centra za selekciju, odgajivanje i reprodukciju matica, veterinarski pregledi, kontrola raspodjele matica od strane poljoprivredne inspekcije

Pretpostavke: Postoji izražena potreba i spremnost pčelara za očuvanjem autohtonih sojeva radi sprečavanja pojave nekvalitetnih matica na tržištu

Rezultati: Kontrolisanom proizvodnjom selekcionisanih matica postiže se očuvanje genetskog potencijala autohtone pčele. Spovođenje selekcije pod stručnom kontrolom. Uzgoj visokoproduktivnih pčelinjih društava i postizanje visokih prinosa pčelinjih proizvoda.

Realizacija: Poljoprivredni fakultet u Zemunu, Savez pčelarskih organizacija

Nadgledanje i procjena: Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede,
Ministarstvo finansija

Komponente projekta	Vrijednost, €
Izrada projekta i formiranje centra za selekciju matica	12.500
Učešće u nabavci matica, 5500 komada x 3 €	16.500

Kratak opis:

Na osnovu stručnih istraživanja i Projekta o formiranju centra za selekciju matica uspostavlja se dobra osnova za kontrolisanu proizvodnju visokokvalitetnih matica i poboljšanje genetskog sastava lokalnih ekotipova medonosne pčele. Učešćem u finansiranju nabavke selekcionisanih matica održaće se prihvatljiva cijena na tržištu za sve veći broj pčelara zainteresovanih za njihovu kupovinu.

Savez pčelara dostavlja Ministarstvu spisak domaćih uzgajivača sa brojem matica koje su podijeljene pčelarima. Raspodjelu matica će kontrolisati poljoprivredna inspekcija.

Program 9:	UNAPREĐIVANJE PROIZVODNJE SJEMENSKOG KROMPIRA
Vrsta mjere:	Tržišno-cjenovna politika
Sektor:	Biljna proizvodnja
Odgovorno lice:	Zorka Prljević, samostalni savjetnik za ratarstvo, povrtarstvo i zaštitu bilja
Vrijednost:	60.000 €
Način plaćanja:	Na račun proizvođača sjemenskog krompira, po ispostavljenom izvještaju Komisije za zdravstveni i stručni nadzor o izvršenom pregledu sjemenskih usjeva i inspekcijom zapisniku
Period za realizaciju:	Mart – Decembar 2007. godine
Cilj:	Poboljšanje proizvodnje i unapređivanje kvaliteta sjemenskog krompira
Aktivnosti:	Kontrola prijave za proizvodnju sjemenskog materijala, izabranih lokacija, upotrebe elitnog sjemena, primjene naloženih mjera
Pretpostavke:	Razvijena infrastruktura za proizvodnju kvalitetnog sjemena, u Biotehničkom institutu postoje stručne službe za efikasnu i potpunu kontrolu
Rezultati:	Kvalitetan sjemenski krompir iz domaće proizvodnje za dalju reprodukciju, njegova povećana upotreba, veće korišćenje poljoprivrednih površina u ruralnom području Crne Gore, kao i bolje korišćenje komparativnih prednosti područja. Veća količina i upotreba kvalitetnog sjemena iz domaće proizvodnje, povećani stepen povjerenja u domaće proizvođače sjemena, smanjenje uvoza repromaterijala.
Realizacija:	Ministarstvo, Biotehnički institut – Centar za ratarstvo i Centar za zaštitu bilja
Nadgledanje i procjena:	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Ministarstvo finansija

Komponente projekta	Vrijednost, €
Direktna plaćanja do 600€/ha registrovanim proizvođačima sjemenskog krompira (100 ha x 600€)	60.000

Kratak opis:

U proizvodnji kvalitetnog sjemenskog krompira osnovni preduslovi jesu upotreba elitnog sjemena, izbor lokacije za uzgoj i primjena mjera kao što su čišćenje, desikacija, dorada i deklarisanje. Dosljedna primjena svih mjera obezbijediće proizvodnju kvalitetnog sjemena domaćeg porijekla kod većeg broja subjekata, uz obezbijeden stručni i zdravstveni nadzor službi Biotehničkog instituta. Pravo na premiju ostvaruje se na osnovu izvještaja komisije za zdravstveni i stručni nadzor o izvršenom drugom pregledu i zapisnikom poljoprivredne inspekcije, pod uslovom da površina ne može biti manja od 0,5ha i da je proizvodnja zasnovana elitnim sjemenom. Terensku kontrolu proizvodnje sjemenskog krompira obavlja poljoprivredna inspekcija.

* Ukoliko bude veći broj ha za premiju od predviđenog, proporcionalno se smanjuje iznos premije po ha

Program 10:	UNAPREĐIVANJE PROIZVODNJE DUVANA
Vrsta mjere:	Tržišno-cjenovna politika
Sektor:	Biljna proizvodnja
Odgovorno lice:	Zorka Prljević, samostalni savjetnik za ratarstvo, povrtarstvo i zaštitu bilja
Vrijednost:	270.000 €
Način plaćanja:	Preko banaka, za račun Ministarstva, po isporuci proizvedenog duvana i ispostavljenog izvještaja D.O.O "Proizvodnja i obrada duvana" - Podgorica
Period za realizaciju:	Februar – Decembar 2007.godine
Cilj:	Povećanje proizvodnje duvana i poboljšanje kvaliteta duvana uvođenjem novih sorti
Aktivnosti:	Informisanje i identifikacija uzgajivača duvana, definisanje uslova i sklapanje ugovora o proizvodnji, evidencija obima proizvodnje, organizovanje otkupa, isplata premija.
Pretpostavke:	Komparativne prednosti za gajenje duvana, tradicija uzgoja, plasman proizvoda u domaćim prerađivačkim pogonima, mogućnost izvoza
Rezultati:	Veća proizvodnja po jedinici površine, veći broj uzgajivača duvana i veća ukupna proizvodnja sirovog duvana, uzgoj novih sorti (Berlej i Merilend) obezbjeđuje kvalitet. Veća proizvodnja sirovog duvana i smanjenje zavisnosti Duvanskog kombinata od uvoza sirovine.
Realizacija:	Ministarstvo, D.O.O "Proizvodnja i obrada duvana" - Podgorica
Nadgledanje i procjena:	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Ministarstvo finansija

Komponente projekta	Vrijednost, €
Premije po kg otkupljenog duvana po klasama	270.000

Kratak opis:

Komparativne prednosti za gajenje duvana, znatne površine raspoloživog zemljišta, tradicija uzgoja i mogućnost prerade u Crnoj Gori opredijelili su podsticanje ove proizvodnje.

Premije **po kg otkupljenog duvana** za:

- **Hercegovački tip:** 0,55 € za **A1**; 0,45 € za **A2**; 0,35 € za **A3**; 0,26 € za **A4** klasu i 0,51 € za **B1**; 0,41 € za **B2**; 0,31 € za **B3**; 0,21 € za **B4** klasu;
- **Berlejski tip:** 0,51 € za **1.**; 0,41 € za **2.**; 0,31 € za **3.**; 0,21 € za **4.** klasu;
- **Merilenski tip:** 0,55 € za **1.**; 0,45 € za **2.**; 0,35 € za **3.**; 0,26 € za **4.** klasu.

Isplata predviđenih sredstava odnosi se na pravo koje je ostvareno u 2006.godini.

Program 11: RAZVOJ MALINARSTVA

Vrsta mjere: Tržišno-cjenovna politika

Sektor: Biljna proizvodnja

Odgovorno lice: Dr Marija Krstić, samostalni savjetnik za voćarsko-vinogradarsku proizvodnju i zaštitu

Vrijednost: 80.000 €

Način plaćanja: Po ispostavljenoj fakturi sa izvještajem

Period za realizaciju: mart – novembar 2007. godine

Cilj: Podizanje komercijalnih zasada maline do ostvarenja projektnog zadatka – 200 ha malinjaka.

Aktivnosti: Poljoprivredni proizvođači podnose zahtjev za dobijanje sadnog materijala maline opštinskoj poljoprivrednoj službi ili udruženju proizvođača; Opštinska poljoprivredna služba objedinjuje dostavljene zahtjeve poljoprivrednih proizvođača i definiše zbirno potraživanje; Zahtjev sa zbirnim potraživanjem dostavlja se Ministarstvu do 01. aprila; Obezbjedenje adekvatne količine sadnog materijala za rodne zasade, podrška podizanju novih matičnih zasada i održivost postojećih; Distribuciju sadnog materijala i realizaciju sadnje kontroliše Biotehnički institut - Savjetodavna služba za biljnu proizvodnju u saradnji sa lokalnim partnerima; Izvještaj o realizaciji sadnje opštinska poljoprivredna služba dostavlja Ministarstvu 60 dana nakon distribucije sadnog materijala.

Pretpostavke: Planirana dinamika realizacije programa «Razvoj malinarstva u RCG» nije zadovoljena zbog nemogućnosti nabavke dovoljne količine kvalitetnog sadnog materijala maline iz okruženja. Zasnivanjem matičnih zasada u Republici stvoreni su uslovi za nastavak realizacije pomenutog programa.

Rezultati: Iskorišćavanje zemljišnog potencijala u sjevernom i centralnom dijelu Republike, stvaranje robnih proizvođača maline, povećanje površina pod malinjacima i matičnim zasadima maline.

Realizacija: Ministarstvo, Biotehnički institut - Savjetodavna služba za biljnu proizvodnju

Nadgledanje i procjena: Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Ministarstvo finansija

Komponente programa:	Vrijednost, €
Obezbjedenje sadnog materijala maline za rodne zasade	55.000
Podrška zasnivanju i održavanju matičnih zasada	25.000

Kratak opis:

Realizacijom programa «Razvoj malinarstva u RCG» do sada su formirani brojni proizvodni zasadi maline površine od 0,2 ha do 0,5 ha na ukupnoj površini od 128 ha. Za sada, proizvodnja ploda maline je porodični biznis u preko 500 domaćinstava u 12 opština sjevernog i centralnog dijela Republike.

Radi ostvarenja projektnog zadatka, 200 ha malinjaka, potrebno je zasnovati još novih komercijalnih zasada na ukupnoj površini od 70 ha.

Obezbjedenje adekvatne količine sadnog materijala za rodne zasade i podrška podizanju novih matičnih zasada i održivost postojećih.

**Program 12: INTERVENCIJE PRI OTKUPU SEZONSKIH VIŠKOVA
POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA**

Vrsta mjere: Tržišno – cjenovna

Sektor: Svi sektori poljoprivrede

Odgovorno lice: Branimir Vujačić, sekretar ministarstva

Vrijednost: 350.000 €

Način plaćanja: Po izvršenom otkupu na osnovu izvještaja otkupljivača

Period za implementaciju: Mart – Novembar 2007

Cilj: Obezbijediti stabilnost snabdijevanja tržišta; regulisati otkup sezonskih tržnih viškova od poljoprivrednih proizvođača i podići nivo bezbjednosti hrane

Aktivnosti: Preduzeća koja otkupljuju voće i povrće kao i klanice za otkup stočarskih proizvoda dostavljaju spiskove proizvođača i kooperanata sa podacima o isporučenim količinama i cijenama

Pretpostavke: Povećanje prerađivačkih kapaciteta i poboljšanje spremnosti farmera da uvode mjere planiranja proizvodnje sa ciljem prilagođavanja zahtjevima tržišta

Rezultati: Povećanje količina isporučenog, odnosno izvezenog voća i povrća i otkupa jagnjadi i drugih poljoprivrednih proizvoda po kooperantu-robnom proizvođaču i uspostavljen sistem sigurnog plasmana poljoprivrednih proizvoda

Realizacija: Ministarstvo i subjekti otkupa

Nadgledanje i procjena: Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede
Ministarstvo finansija

Komponente projekta	Vrijednost, €
Podrška otkupu sezonskih viškova u biljnoj proizvodnji	250.000
Podrška otkupu sezonskih viškova u stočarskoj proizvodnji	100.000

Kratak opis:

Stabilizacija unutrašnjeg tržišta zahtijeva angažovanje finansijskih sredstava, odnosno subvencionisanje kamata po kreditima koje otkupljivači uzimaju kod banaka i predstavlja nužnu intervenciju ukoliko dođe do poremećaja na tržištu. Za realizaciju ovog programa će se koristiti instrumenti za stabilizaciju tržišta (Safety net measures) na nivou dosadašnje prakse koja ukazuje da su potrebne godišnje intervencije za otkup 20.000 tržnih viškova jagnjadi u izrazito ruralnim područjima koje imaju sezonski karakter (septembar, oktobar) kao i sezonski otkup (jul-septembar) povrća (paradajz, paprika, krastavac, lubenica...) i voća (mandarina, kivi, malina, borovnica...). Znatna dio ove podrške biće usmjeren u otklanjanje uskih grla pri otkupu i ispunjavanje veoma zahtjevnih standarda vezanih za bezbjednost hrane.

Program 13:	POMOĆI I UČEŠĆE U NADOKNADI ŠTETA U POLJOPRIVREDI
Vrsta mjere:	Tržišno-cjenovna politika
Sektor:	Svi sektori primarne poljoprivrede
Odgovorno lice:	Spaso Popović, glavni inspektor za poljoprivredu
Vrijednost:	200.000 €
Način plaćanja:	Po ispostavljenom zahtjevu na račun podnosioca
Period za implementaciju:	Januar – Decembar 2007.godine
Cilj:	Ublažavanje šteta, koje su redovna pojava u poljoprivredi, čime se omogućava lakše saniranje njihovih negativnih posljedica
Aktivnosti:	Prikupljanje zahtjeva i spiskova, rad komisije za odobravanje novčanih naknada, isplata odobrenih sredstava
Pretpostavke:	Postoji razrađen sistem za utvrđivanje šteta, od komisija za rad na terenu do obavljanja neophodne procedure za isplatu adekvatnih naknada poljoprivrednicima koji su pretrpjeli štete
Rezultati:	Nadoknada štete omogućava poljoprivrednicima da dijelom saniraju nastale štete u poljoprivredi.
Realizacija:	Ministarstvo – Komisija za nadoknadu šteta
Nadgledanje i procjena:	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Ministarstvo finansija

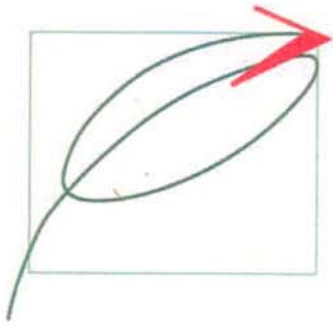
Komponente projekta *	Vrijednost, €
-----------------------	---------------

* Za razliku od prethodnih budžetskih linija, gdje se planiraju aktivnosti i troškovi za njihovu realizaciju, predviđeni iznos će biti raspoređivan na osnovu podnesenih zahtjeva za nadoknadu štete.

Kratak opis:

Komisija za nadoknadu šteta prima i obrađuje podnesene zahtjeve od strane komisija za elementarne nepogode na nivou lokalnih samouprava i na bazi internog akta Ministarstva (pravilnika o visini šteta) predlaže isplatu.

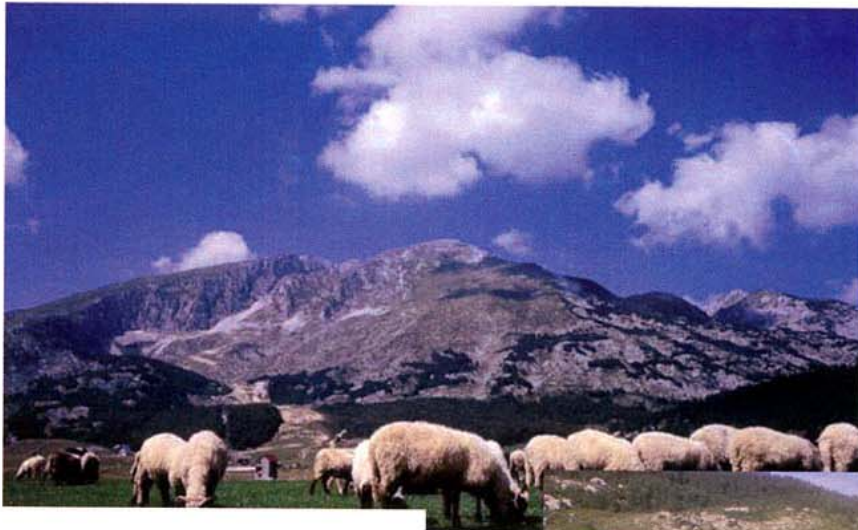
Vjerodostojnost podnesenih zahtjeva na terenu provjeravaju poljoprivredna ili veterinarska inspekcija u zavisnosti od vrste pričinjene štete.

organska poljoprivreda
crne gore

MJERE RURALNOG RAZVOJA

MJERE RURALNOG RAZVOJA

Program 14: PODRŠKA PROGRAMU OČUVANJA I KORIŠĆENJA GENETIČKIH RESURSA U POLJOPRIVREDI

Vrsta mjere: Ruralni razvoj

Sektor: Biljna i stočarska proizvodnja

Odgovorno lice: Zorka Prljević, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede;
Dr Božidarka Marković, Biotehnički institut

Vrijednost: 56.000 €

Način plaćanja: Po ispostavljenoj fakturi i priloženom izvještaju i gotovinski farmerima preko banaka u ime i za račun Ministarstva

Period za realizaciju: Februar - Decembar 2007. godine

Cilj: Očuvanje i održivo korišćenje genetičkih resursa u poljoprivredi (poljoprivredno bilje najvažnijih ratarsko-povrtnarskih i voćarskih kultura, rasa i sojeva stoke i gljiva)

Aktivnosti: Identifikacija i inventarizacija genetičkih resursa na terenu; podrška farmerima za uzgoj genetičkih resursa poljoprivrednog bilja i gajenje rijetkih rasa i sojeva stoke; prikupljanje materijala i genetička proučavanja, karakterizacija i formiranje genetičkog registra, kolekcija i sl.; čuvanje kolekcija, publikovanje i razmjena naučnih rezultata; uključivanje u odgovarajuće međunarodne organizacije; izrada nacionalnog programa održivog korišćenja genetičkih resursa

Pretpostavke: Ministarstvo i naučne institucije uvažavaju značaj i potrebu očuvanja genetičkih resursa; postojanje pretpostavki (kadrovi, laboratorije, oprema) za neophodna proučavanja genetičkih resursa; spremnost određenog broja farmera da realizuju terenski dio programa održivog korišćenja genetičkih resursa

Rezultati: Realizuje se program konzervacije polj. bilja, farme goveda, ovaca i koza uključene u program, formirane kolekcije, sprovode se istraživanja i publikuju rezultati

Realizacija: Ministarstvo, Biotehnički institut

Nadgledanje i procjena: Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Ministarstvo finansija

Komponente projekta	Vrijednost, €
1. Genetički resursi u stočarstvu (nabavka muških priplodnih grla 4.000€; premije za 50 grla goveda (80€); 500 ovaca i 100 grla koza (15€ po grlu); vođenje evidencije, obilježavanje, kontrole proizvodnje i laboratorijska istraživanja	23.000
2. Genetički resursi u biljnoj proizvodnji (inventarizacija, <i>in situ</i> i <i>ex situ</i> konzervacija, proučavanja, formiranje kolekcija i registara i sl.)	17.000
3. Proučavanje resursa gljiva (prikupljanje mikološkog materijala, obrada, čuvanje kolekcija, prezentiranje rezultata i sl.)	16.000

Kratak opis:

Program očuvanja i održivog korišćenje genetičkih resursa predmet je posebne pažnje u mnogim državama. S obzirom da Crna Gora, usljed svojih prirodnih specifičnosti, raspolaže veoma značajnim genetičkim resursima u poljoprivredi, neophodno je znatno ojačati ovu komponentu politike ruralnog razvoja i tako raditi na ostvarivanju jednog od najvažnijih ciljeva Strategije razvoja poljoprivrede: održivo korišćenje resursa.

Program 15: UNAPREĐIVANJE KVALITETA PČELINJIH PROIZVODA I ZDRAVSTVENOG STANJA PČELINJIH ZAJEDNICA

Vrsta mjere: Ruralni razvoj

Sektor: Pčelarstvo

Odgovorno lice: Slavica Pavlović, samostalni savjetnik za ribarstvo i pčelarstvo

Vrijednost: 57.500 €

Način plaćanja: Po ispostavljenoj fakturi

Period za realizaciju: Mart – Decembar 2007. godine

Cilj: Smanjenje gubitaka pčelinjih društava putem adekvatnog sprovođenja zaštite protiv pčelinjeg krpelja (*Varroa destructor*) i poboljšanje zdravstvene ispravnosti pčelinjih proizvoda

Aktivnosti: Izrada Integralne strategije borbe protiv pčelinjeg krpelja, nabavka i raspodjela organskih lijekova, opštinska udruženja pčelara dostavljaju spiskove sa imenima svojih članova koji su nabavili odobren broj podnjača i brojem tretiranih pčelinjih zajednica organskim preparatima

Pretpostavke: Masovnije korišćenje bioloških metoda borbe protiv pčelinjeg krpelja (*Varroa destructor*), dobra obučenosť pčelara za korišćenje organskih preparata

Rezultati: Smanjena smrtnosť pčelinjih društava, zdrava i jaka pčelinja društva, kontrolisano prisustvo pčelinjeg krpelja (*varroa destructor*), kvalitetni, zdravstveno ispravni pčelinji proizvodi

Realizacija: Savez pčelarskih organizacija

Nadgledanje i Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede,

procjena: Ministarstvo finansija

Komponente projekta	Vrijednost, €
Uvođenje antivaroznih podnjača u savremeni sistem pčelarenja, 2500 kom. X 5 € (min. 5 kom.)	12.500
Učešće u sprovođenju zaštite pčelinjih društava protiv pčelinjeg krpelja (30.000 pčelinjih društava x 1,5 €)	45.000 ¹

Kratak opis:

Uvođenjem antivaroznih podnjača u savremeni sistem pčelarenja i učešćem u sprovođenju zaštite pčelinjih društava protiv pčelinjeg krpelja (*Varroa destructor*) gubici pčelinjih društava će se svesti na minimum, a dobijeni pčelinji proizvodi biti kvalitetniji, zdravstveno ispravniji bez prisustva štetnih rezidua. Opštinska udruženja pčelara preko Saveza pčelarskih organizacija dostavljaju Ministarstvu spiskove sa imenima svojih članova koji su nabavili odobren broj podnjača, kao i broj tretiranih pčelinjih društava organskim preparatima protiv pčelinjeg krpelja. Uslov za ostavarivanje prava po ovom programu je da su za tretman korišćeni organski preparati izuzimajući organske kiseline (mravlja, oksalna i sl.). Validnosť dostavljenih podataka kontrolisaće poljoprivredna inspekcija.

¹ Ukoliko bude prijavljeno više pčelinjih društava od predviđenog broja, proporcionalno će se smanjiti iznos učešća po pčelinjem društvu

Program 16:   PODRŠKA PRESTRUKTURIRANJU SEKTORA MORSKOG RIBARSTVA

Vrsta mjere: Ruralni razvoj

Sektor: Ribarstvo

Odgovorno lice: Slavica Pavlović, samostalni savjetnik za ribarstvo i pčelarstvo

Vrijednost: **120.000 €**

Način plaćanja: Po sklopljenom ugovoru banke i korisnika i dostavljenom izvještaju banke o realizovanom kreditu i dospjeloj kamati

Period za realizaciju: Februar – Decembar 2007. godine

Cilj: Izgradnja efikasnog i konkurentnog sektora morskog ribarstva putem ulaganja u modernizaciju ribarske flote

Aktivnosti: Registrovani profesionalni ribari dostavljaju Ministarstvu dokumentaciju o kreditnom zaduženju kod banke. Ministarstvo nakon provjere preuzima obavezu plaćanja dijela kamata na kreditna sredstva.

Pretpostavke: Spremnost ribara da investiraju u svoje brodove;
Nedovoljno eksploatisani pelagični i resursi bijele ribe na većim dubinama

Rezultati: Poboljšana struktura ribarske flote, poboljšana sigurnost i radni uslovi na ribarskim brodovima, bolja ponuda ribe na tržištu, održivo korišćenje raspoloživih ribljih resursa

Realizacija: Ministarstvo

Nadgledanje i procjena: Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede,
Ministarstvo finansija

Komponente projekta	Vrijednost, €
Subvencija kamata (do 5% na godišnjem nivou) na kreditne linije za prestrukturiranje ribarskog sektora	120.000

Kratak opis:

S obzirom na potencijalno vrijedan resurs, morsko ribarstvo treba da bude od posebnog značaja za ekonomski razvoj Crne Gore. Domaću ribarsku flotu većinom čine dosta stara plovila koja svoju aktivnost obavljaju uglavnom u obalnom dijelu, tako da van zone od 12 nm nema nikakvih aktivnosti domaće ribarske flote. U tom dijelu ostaje velika količina neiskorišćenih resursa velike bijele ribe i škampa. Namjera je ovog programa da se stvori povoljniji investicioni ambijent koji bi podstakao ribare da ulažu u svoje brodove, poboljšaju njihovu efikasnost i sigurnost. Takođe, želi se postići i postepeno preusmjerenje ribarstva na ulov na većim dubinama jer će se samo na taj način sektor morskog ribarstva moći uklopiti u standarde koje nalaže Zajednička ribarska politika EU.

Program 17: ODRŽIVO GAZDOVANJE RIBLJIM FONDOM U RIBOLOVNIM VODAMA

Vrsta mjere: Ruralni razvoj

Sektor: Ribarstvo

Odgovorno lice: Slavica Pavlović, samostalni savjetnik za ribarstvo i pčelarstvo

Vrijednost: 39.800 €

Način plaćanja: Po ispostavljenoj fakturi sa izvještajem

Period za

realizaciju: Maj – Oktobar 2007. godine

Cilj: Zaštita i održivo korišćenje slatkovodnog ribarstva putem:

- povećanja ribljeg fonda u ribolovnim vodama
- očuvanja ribljeg fonda i zaštite vodenih ekosistema

Aktivnosti: Istraživanje stanja ribljih populacija, ocjena boniteta vodotoka u pogledu biološke produkcije, izrada elaborata, nabavka riblje mladi i kontrola njene zdravstvene ispravnosti, poribljavanje i kontrola ove aktivnosti, Sportsko ribolovni klubovi dostavljaju Ministarstvu informacije o sprovedenim aktivnostima na zaštiti i očuvanju ribolovnih voda i održanim sportsko-ribolovnim takmičenjima

Pretpostavke: Potreba i spremnost za povećanjem i očuvanjem ribljeg fonda i održivim upravljanjem ovim vrijednim resursom

Rezultati: Definisani uslovi i načini upravljanja ribolovnim vodama; plansko i kvalitetno poribljavanje ribolovnih voda; bolja zaštita i čuvanje ribolovnih voda, smanjen broj nedozvoljenih oblika ribolova, razvijen sportsko ribolovni turizam

Realizacija: Prirodno matematički fakultet - Odsjek za biologiju, Sportsko ribolovni klubovi

Nadgledanje i procjena: Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Ministarstvo finansija

Komponente projekta	Vrijednost, €
Izrada ribolovne osnove za sliv Pivskog jezera	7.800
Učešće u nabavci riblje mladi za poribljavanje(2500 kg x 10 €/kg)	25.000
Unapređivanje zaštite ribolovnih voda	7.000

Kratak opis:

Projekat ribolovne osnove za sliv Pivskog jezera predstavlja dio višegodišnjeg projekta izrade ribolovnih osnova za sve ribolovne vode u Republici. Ribolovna osnova daje rješenja kako održivo gazdovati ribljim fondom i na osnovu nje se planira poribljavanje ribolovnih voda. Poribljavanje se realizuje u periodu od maja do oktobra kada su optimalni uslovi za adaptaciju i preživljavanje riblje mladi. Poljoprivredna inspekcija će kontrolisati ovu aktivnost kao i eventualno učešće u nabavci riblje mladi kao pomoć ribnjacima koji su stradali od elementarnih nepogoda.

Kroz razvoj sportsko ribolovnog turizma omogućiće se u određenoj mjeri održavanje odnosno unapređivanje ekonomskog i društvenog prosperiteta zajednica u ruralnim područjima. Sportsko ribolovni klubovi dostavljaju informaciju Ministarstvu o sprovedenim akcijama na zaštiti ribolovnih voda, kao i o održanim manifestacijama sportskih ribolovaca koje doprinose popularizaciji očuvanja ribljeg fonda. Ministarstvo će u okviru raspoloživih sredstava učestvovati u sprovođenju svih ovih aktivnosti.

Program 18: POBOLJŠANJE EFIKASNOSTI PROIZVODNJE U AKVAKULTURI**Vrsta mjere:** Ruralni razvoj**Sektor:** Ribarstvo**Odgovorno lice:** Slavica Pavlović, samostalni savjetnik za ribarstvo i pčelarstvo**Vrijednost:** 90.000 €**Način plaćanja:** Po ispostavljenoj fakturi sa izvještajem**Period za****realizaciju:** Februar – Decembar 2007. godine**Cilj:** Poboljšanje konkurentnosti domaćih uzgajivača ribe i školjaka, poboljšanje kvaliteta i zdravstvene ispravnosti proizvoda akvakulture**Aktivnosti:** Registrovana uzgajališta dostavljaju fakture sa podacima o nabavljenoj opremi za preradu, plasman, opremi za poboljšanje higijene u pogledu bezbjednosti hrane. Ministarstvo nakon provjere činjeničnog stanja opredjeljuje podršku uzgajivačima za nabavljenu opremu.**Pretpostavke:** Crna Gora ima veoma povoljne uslove za uzgoj pastrmke, orade, brancina i školjaka. Sadašnji načini uzgoja su veoma neefikasni, ne primjenjuju se još uvijek sistemi za uvođenje standarda kvaliteta. Slaba konkurentnost domaćih uzgajivača**Rezultati:** Poboljšana higijena na uzgajalištima u pogledu bezbjednosti hrane, automatizacija pojedinih faza uzgoja, smanjenje proizvodnih troškova u uzgoju, kvalitetniji plasman ribe i školjaka na tržište**Realizacija:** Ministarstvo**Nadgledanje i procjena:** Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Ministarstvo finansija

Komponente projekta	Vrijednost, €
Učešće u troškovima nabavke opreme za preradu, plasman, opreme za poboljšanje higijene u pogledu bezbjednosti hrane na uzgajalištima (do 30% ukupne vrijednosti nabavljene opreme, ne više od 5.000 € po korisniku)	90.000

Kratak opis:

Otvaranjem tržišta domaći uzgajivači će biti izloženi oštroj konkurenciji iz zemalja EU i trećih zemalja koje mogu da isporuče svježe proizvode po cijeni nižoj od sadašnje proizvodne cijene na našim uzgajalištima. Domaći uzgajivači ribe i školjaka moraju biti spremni za uvođenje pozitivnih promjena na uzgajalištima čime bi postigli poboljšanje efikasnosti svoje proizvodnje. Ovaj program treba doprinijeti da se u određenoj mjeri poboljšaju uslovi uzgoja i plasmana proizvoda iz akvakulture, kao i njihov kvalitet u pogledu bezbjednosti hrane čime će se poboljšati i konkurentnost domaćeg sektora. Uzgajivači dostavljaju Ministarstvu dokumentaciju o nabavljenoj opremi, a Ministarstvo nakon provjere refundira dio troškova za nabavljenu opremu.

Program 19: PROGRAM KORIŠĆENJA OBRADIVIH POVRŠINA U BRDSKO-PLANINSKOM PODRUČJU CRNE GORE

Vrsta mjere: Ruralni razvoj

Sektor: Biljna proizvodnja

Odgovorno lice: Zorka Prljević, samostalni savjetnik za ratarstvo, povrtarstvo i zaštitu bilja

Vrijednost: 300.000 €

Način plaćanja: Po ispostavljenoj fakturi sa izvještajem

Period za realizaciju: Februar – Decembar 2007. godine

Cilj: Unapređivanje proizvodnje kabaste stočne hrane i žita (ječam, raž, ovas i heljda) u brdsko-planinskom području

Aktivnosti: Savjetodavna služba u biljnoj proizvodnji utvrđuje potrebne količine, identifikuje poljoprivredne proizvođače koji zadovoljavaju uslove, vrši raspodjelu i dostavlja izvještaj o izvršenoj raspodjeli

Pretpostavke: Interesovanje za proizvodnju kabaste stočne hrane, velika tražnja za žitom iz sjevernog planinskog dijela Crne Gore za proizvodnju visokokvalitetnih i specifičnih vrsta brašna i proizvoda od brašna

Rezultati: Povećanje površina pod sijanim travnjacima i lucerištima na račun prirodnih livada, proizvodnja žita (raži, ječma, ovasa i heljde) u plodoredu sa sjemenskim krompirom za domaće prerađivačke kapacitete, nove površine prirodnih livada se obrađuju i u proizvodnju se uvode nove tehnologije, povećava se dohodak seoskih domaćinstava

Realizacija: Biotehnički institut - Savjetodavna služba za biljnu proizvodnju

Nadgledanje i procjena: Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede,
Ministarstvo finansija

Komponente projekta	Vrijednost, €
Učešće u nabavci sjemena za proizvodnju stočne hrane do 50% nab. cijene	100.000
Učešće u nabavci sjemena ječma, raži, ovasa do 70% n. cijene, i heljde u cjelosti	90.000
Učešće u nabavci specifične mehanizacije za sjetvu, žetvu i opreme za doradu	100.000
Operativni troškovi	10.000

Kratak opis:

Površine pod sijanim travnjacima i lucerištima još uvijek imaju skromno učešće u ukupnim poljoprivrednim površinama, te će se ova proizvodnja podsticati učešćem u nabavci sjemena i uz edukaciju proizvođača. Drugi segment se odnosi na dalje širenje proizvodnje žita na obradivim površinama brdsko planinskog područja i poštovanje plodoreda u proizvodnji sjemenskog krompira. Sjeme ječma, raži i ovasa će se obezbijediti za ozimu i jaru sjetvu, a sjeme heljde za jaru sjetvu, za poljoprivredne proizvođače koji svoje potrebe blagovremeno prijave Savjetodavnoj službi u biljnoj proizvodnji, na površini ne manjoj od 0,5ha. Treći segment predstavlja podršku u nabavci specifične mehanizacije za sjetvu, žetvu i opreme za doradu, što doprinosi otklanjanju uskih grla u proizvodnji žita, prije svega raži, ječma i heljde. Raspodjelu i poljoprivredne proizvođače kontrolisaće poljoprivredna inspekcija.

Program 20: PROGRAM MODERNIZACIJE PROIZVODNJE POVRĆA U ZAŠTIĆENOM PROSTORU

Vrsta mjere: Ruralni razvoj

Sektor: Biljna proizvodnja

Odgovorno lice: Zorka Prljević, samostalni savjetnik za ratarstvo, povrtarstvo i zaštitu bilja

Vrijednost: 180.000 €

Način plaćanja: Po ispostavljenoj fakturi sa izvještajem

Period za realizaciju: Februar – Decembar 2007. godine

Cilj: Podizanje konkurentnosti proizvodnje u zaštićenom prostoru kroz modernizaciju tehnologije uzgoja, povećanje bezbjednosti hrane

Aktivnosti: Savjetodavna služba u biljnoj proizvodnji u saradnji sa udruženjima informiše potencijalne korisnike programa o mogućnostima podrške; Udruženja se staraju o nabavci nedostajuće opreme; Spiskove sa dokazima o nabavci dostavljaju Savjetodavnoj službi koja, nakon provjere stanja na terenu, dostavlja zahtjeve Ministarstvu

Pretpostavke: Interesovanje za proizvodnju u zaštićenom prostoru, velika tražnja za visokokvalitetnim proizvodima iz zaštićenog prostora

Rezultati: Povećanje prinosa, poboljšanje kvaliteta proizvoda i bolje korišćenje mogućnosti zaštićenog prostora

Realizacija: Biotehnički institut -Savjetodavna služba za biljnu proizvodnju

Nadgledanje i procjena: Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Ministarstvo finansija

Komponente projekta	Vrijednost, €
Učešće u nabavci priključaka za postavljanje malč folije	20.000
Učešće u nabavci prskalica za zaštitu bilja	40.000
Učešće u nabavci tenziometara	10.000
Učešće u nabavci mašina za dezinfekciju tla	20.000
Učešće u nabavci mašina za sortiranje ili kalibražu	20.000
Učešće u nabavci sistema za grijanje za zaštićeni prostor od 1.000 m ² i više	70.000

Kratak opis:

Površine pod zaštićenim prostorom još uvijek imaju malo učešće u poljoprivrednim površinama koje se koriste, te će se ova proizvodnja podsticati učešćem u nabavci specifične opreme u vrijednosti do 30% od njene prosječne nabavne cijene. Nabavka specifične opreme doprinosi otklanjanju uskih grla u proizvodnji u zaštićenom prostoru.

Uslov za ostvarivanje prava na ovaj program imaju poljoprivredni proizvođači u zaštićenom prostoru koji posjeduju zaštićeni prostor ne manji od 500 m² uz zapisnik komisije na terenu i svoje potrebe blagovremeno prijave savjetodavnoj službi u biljnoj proizvodnji. Uslove o prijavljivanju i sprovođenju ove mjere pripremiće Savjetodavna služba u biljnoj proizvodnji i blagovremeno ih dostaviti potencijalnim korisnicima.

Program 21: REVITALIZACIJA VOĆARSTVA NA SJEVERU CRNE GORE**Vrsta mjere:** Ruralni razvoj**Sektor:** Biljna proizvodnja**Odgovorno lice:** Dr Marija Krstić, samostalni savjetnik za voćarsko-vinogradarsku proizvodnju i zaštitu**Vrijednost:** 90.000 €**Način plaćanja:** Po ispostavljenoj fakturi sa izvještajem**Period za realizaciju:** Mart – Novembar 2007. godine**Cilj:** Nastavak realizacije višegodišnjeg projekta – stvaranje uslova za formiranje zdravih voćnih zasada.**Aktivnosti:** Proizvođači prijavljuju aktivnosti (krčenje stabala voća) i podnose zahtjev za dobijanje supstitucionog sadnog materijala opštinskoj poljoprivrednoj službi i/ili udruženju poljoprivrednih proizvođača;
Opštinska poljoprivredna služba i udruženja proizvođača objedinjuju dostavljene zahtjeve poljoprivrednih proizvođača i nakon obavljene kontrole krčenja zaraženih šljivika definišu zbirno potraživanje sadnica po voćnim vrstama;
Zahtjev sa zbirnim potraživanjem i izvještaj dostavlja se stručnoj službi Ministarstva do 01. aprila;
Obezbeđivanje adekvatne količine supstitucionog voćnog sadnog materijala;
Distribuciju sadnog materijala i realizaciju sadnje kontroliše Biotehnički institut - Savjetodavna služba za biljnu proizvodnju u saradnji sa lokalnim partnerima**Pretpostavke:** Potreba uklanjanja zaraženih stabala šljive,**Rezultati:** Suzbijanje virusa šarke šljive zamjenom zaraženih šljivika sa mladim voćnjacima od sertifikovanog sadnog materijala.
Poboljšanje ambijenta za uzgoj koštičavih voćnih vrsta sa zdravstvenog aspekta.
Popravljanje starosne strukture voćnjaka i povećanje prinosa.**Realizacija:** Ministarstvo, Biotehnički institut - Savjetodavna služba za biljnu proizvodnju**Nadgledanje i procjena:** Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede,
Ministarstvo finansija

Komponente programa:	Vrijednost, €
Obezbeđenje supstitucionog voćnog sadnog materijala	90.000

Kratak opis:

Šarka šljive je neizlječiva bolest, koja je nažalost već duži vremenski period prisutna u našoj Republici. Potrebno je iskrčiti sva zaražena stabla šljive sorte Požegača, kao izvor zaraze, a «štetu» supstituisati proporcionalnim davanjem sadnog materijala neke od jabučastih voćnih vrsta ili tolerantnih koštičavih voćnih vrsta prema virusu šarke. Obzirom da je u Crnoj Gori u vrijeme definisanja ovog programa bilo oko 1.350.000 stabala šljive, predložena je supstitucija po etapama. Realizacijom ovog, prije svega sanitarnog programa, do sada je oko 3.000 domaćinstava uklonilo 500.000 oboljelih voćnih stabala sa svog imanja i njeguju mlade voćne zasade na površini od 320 ha. Ovim programom obuhvaćena je i nabavka voćnog sadnog materijala za eventualnu nadoknadu štete nastale u voćnjacima usled elementarnih nepogoda.

Program 22: OČUVANJE AUTOHTONIH SORTI VINOVE LOZE

Vrsta mjere: Ruralni razvoj
Sektor: Biljna proizvodnja
Odgovorno lice: Dr Marija Krstić, samostalni savjetnik za voćarsko-vinogradarsku proizvodnju i zaštitu

Vrijednost: 130.000 €
Način plaćanja: Po ispostavljenoj fakturi sa izvještajem
Period za realizaciju: Januar – April 2007. godine

Cilj: Očuvanje prepoznatljivosti crnogorskog vinogorja kroz obnavljanje starih vinograda adekvatnim sadnim materijalom. Korišćenje vinogradarskih zemljišnih potencijala za zasnivanje mladih vinograda od autohtonih sorti vinove loze, vrhunskih organoleptičkih svojstava, vranca i kratošije. Stvaranje baze podataka za formiranje vinogradarskog katastra.

Aktivnosti: Dostavljanje zahtjeva za obezbjeđenje loznih kalemova preko Udruženja poljoprivrednih proizvođača stručnoj službi Ministarstva do kraja januara. Uz zahtjev treba dostaviti dokaz o obezbijeđenoj participaciji članova udruženja za nabavku loznih kalemova. Uslov za dobijanje loznih kalemova je i popunjeni obrazac sa katastarskim podacima za svakog člana udruženja.

Pretpostavke: Značajno interesovanje vinogradara za zasnivanje novih vinograda
Raspoložive zemljišne površine adekvatne za uzgoj vinove loze

Rezultati: Popravljanje starosne strukture i povećanje površina crnogorskih vinograda
Stvaranje pretpostavki za izradu vinogradarskog katastra
Očuvanje originalnosti i specifičnih osobina sorti i vina dobijenog od njih

Realizacija: Ministarstvo, Biotehnički institut -Savjetodavna služba za biljnu proizvodnju.

Nadgledanje i procjena: Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede,
Ministarstvo finansija

Komponente programa:	Vrijednost, €
Obezbjeđenje loznog sadnog materijala	130.000

Kratak opis:

Interesovanje crnogorskih vinogradara je ogromno za uzgoj autohtonih sorti vinove loze, vranca i kratošije, izvanrednih organoleptičkih i tehnoloških svojstava. Povoljnosti ovog programa proizvođači mogu koristiti preko registrovanih udruženja uz obezbijeđenu participaciju od 30% vrijednosti kalema i uz popunjeni obrazac sa katastarskim podacima. Ovim programom obuhvaćena je i nabavka loznog sadnog materijala za eventualnu nadoknadu štete nastale u vinogradima usljed elementarnih nepogoda. Savjetodavna služba prije sadnje obilazi i identifikuje parcele, a nakon sadnje blagovremeno daje uputstva za uzgoja tj. preporuku agrotehničkih mjera.

Program 23: REVITALIZACIJA MASLINARSTVA

- Vrsta mjere:** Ruralni razvoj
Sektor: Biljna proizvodnja
Odgovorno lice: Dr Marija Krstić, samostalni savjetnik za voćarsko-vinogradarsku proizvodnju i zaštitu
Vrijednost: 170.000 €
Način plaćanja: Po ispostavljenoj fakturi sa izvještajem
Period za realizaciju: Februar – Decembar 2007. godine
Cilj: Uzgoj masline po savremenim agrotehničkim principima i maksimalno korišćenje prirodnih potencijala, povećan, redovan i stabilan prinos po stablu, stvaranje baze podataka za formiranje katastra masline.
- Aktivnosti:** Poljoprivredni proizvođači podnose odgovarajući zahtjev preko udruženja; Uslov za povoljniju kupovinu atomizera je posjedovanje zasada od najmanje 200 stabala masline sa rekonstruisanim podzidama, a za nadoknadu za obavljenju revitalizaciju posjedovanje zasada od najmanje 50 stabala; Opštinska poljoprivredna služba i udruženja poljoprivrednih proizvođača nakon uvida u dokumentaciju i sagledavanja stanja na terenu, procjenjuju ispunjenost uslova i opravdane zahtjeve poljoprivrednih proizvođača objedinjuju i dostavljaju ih stručnoj službi Ministarstva do 30. juna. Uz zahtjev treba dostaviti obrazac sa katastarskim podacima za svakog proizvođača (podnosioca zahtjeva); Realizaciju aktivnosti na terenu prati u saradnji sa lokalnim partnerima Biotehnički institut - Savjetodavna služba i dostavlja izvještaj Ministarstvu.
- Pretpostavke:** Značajno interesovanje proizvođača za zasnivanjem novih maslinjaka; raspoložive zemljišne površine adekvatne za uzgoj masline; potreba za revitalizacijom i rekonstrukcijom postojećih zasada.
- Rezultati:** Povećanje ukupnih površina maslinjaka, promjena ambijentalnih karakteristika primorskog zaleđa kroz zasnivanje maslinjaka na mjesto niskog rastinja i žbunja, revitalizacija i rekonstrukcija starih zasada masline, stvaranje pretpostavki za izradu katastra masline.
- Realizacija:** Ministarstvo, organi lokalne uprave, Biotehnički institut - Savjetodavna služba za biljnu proizvodnju, udruženja poljoprivrednih proizvođača
- Nadgledanje i procjena:** Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Ministarstvo finansija

Komponente programa:	Vrijednost, €
Obezbjeđenje sadnog materijala masline	60.000
Nadoknada za revitalizaciju min 10 starih stabala masline do 5 €/stablu	80.000
Učešće u nabavci atomizera za hem. zaštitu masline do 50% nab. cijene	30.000

Kratak opis:

U želji da se maksimalno iskoristi prirodni potencijal za uzgoj masline, proizvođači se stimulišu da podižu zasade masline smanjenjem investicionih ulaganja. Najveća stavka je nabavka sadnog materijala za mlade zasade, koju je kao obavezu preuzelo Ministarstvo, Zakonom o maslinarstvu. Dio ovog projekta odražava kombinaciju ciljeva, a kroz realizaciju i sinergizam efekata više resora: poljoprivrede, šumarstva i turizma. Iako iz uzetih hortikulturnih vrijednosti, koje se umanjuju intervencijom čovjeka, maslina je prije svega voćna vrsta, koja radi iskorišćenja biološkog potencijala, očuvanja dugovječnosti masline, potencijalnog roda i dobijanja maslinovog ulja boljih kvalitativnih svojstava, zahtijeva redovno sprovođenje svih agrotehničkih mjera. Ovim projektom nastojimo da podstaknemo vlasnike na podmlađivanje starih stabala masline i na uređenje zasada, što su preduslovi za nesmetano obavljanje agrotehničkih mjera, povećanje i redovnost prinosa.

Program 24: UČEŠĆE U IZGRADNJI SEOSKE INFRASTRUKTURE**Vrsta mjere:** Ruralni razvoj**Sektor:** Programi opšteg značaja**Odgovorno lice:** Vojin Lješević, hidrolog – tehničar**Vrijednost:** 800.000 €**Način plaćanja:** Po ispostavljenoj fakturi i ugovora o gradnji koji potpisuje lokalna zajednica ili lokalna samouprava, Direkcija za javne radove ili Ministarstvo; po ispostavljenoj fakturi sa otpremnicama za preuzetu robu; na bazi zahtjeva**Period za realizaciju:** Mart – Decembar 2007.godine**Cilj:** Poboljšavanje uslova života na selu, komunikacije sa gradskim sredinama, kao i uslova za bolje korišćenje prirodnih resursa**Aktivnosti:**

- izgradnja novih i održavanje postojećih saobraćajnih komunikacija
- izgradnja seoskih i katunskih vodovoda sa pratećim objektima
- izgradnja vodnih akumulacija (vodopoji, bunari i bistijerne)
- izgradnja ostalih infrastrukturnih objekata na selu

Pretpostavke: Neophodno je saniranje postojećih i probijanje novih puteva;
Poznate su lokacije prirodnih izvorišta i vrtača, koje su potencijalne akumulacije;
Izražene potrebe za ostalim infrastrukturnim objektima.**Rezultati:** Oživljavanje mnogih sela na kojima ostaje aktivna radna snaga u poljoprivredi, duži boravak na planinskim katunima i iskorišćavanje pašnjaka na većim nadmorskim visinama;
Bolje iskorišćavanje prirodnih resursa i stvaranje uslova za masovnije korišćenje planinskih katuna.**Realizacija:** Ministarstvo i lokalne zajednice**Nadgledanje i procjena:** Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede,
Ministarstvo finansija

Komponente programa:	Vrijednost, €
Učešće u izgradnji putne i ostale infrastrukture na selu	400.000
Učešće u izgradnji vodoprivrednih objekata u seoskim područjima	200.000
Učešće u izgradnji ostalih infrastrukturnih sadržaja u ruralnom području	200.000

Kratak opis:

Izgradnja i unapređivanje seoske infrastrukture predstavlja snažan zamajac razvoja poljoprivrede i sigurnu branu sprečavanju migracije aktivnog stanovništva iz ruralnih sredina. Stoga će se nastaviti sa realizacijom brojnih projekata širom Crne Gore, s ciljem da se uspostave putne komunikacije do najudaljenijih seoskih naselja i da se mnogi katuni učine dostupnim za korišćenje. Takođe će se raditi na izgradnji seoskih i katunskih vodovoda sa pratećim objektima i vodnih akumulacija (vodopoji, bunari i bistijerne). Postojanje adekvatne infrastrukture u ruralnim sredinama predstavlja osnovni preduslov za očuvanje života u tim sredinama.

Program 25:   PODRŠKA INVESTICIJAMA U POLJOPRIVREDI

Vrsta mjere: Ruralni razvoj
Odgovorno lice: Branimir Vujačić, sekretar Ministarstva

Vrijednost: 990.000 €
Način plaćanja: Po sklopljenom ugovoru o realizaciji razvojnih projekata
Period za realizaciju: Januar – Decembar 2007. godine

Cilj: Podizanje konkurentnosti primarne poljoprivrede i prerađivačke industrije i postizanje maksimalnih efekata od međunarodnih projekata

Aktivnosti: Finansijsko učešće u realizaciji investicija do 25% projekta koji realizuju agencije USAID, finansijsko učešće u realizaciji investicije do 20 % projekta iz kredita Vlade Republike Poljske za nabavku mehanizacije i podrška investicijama za preradu voća i povrća

Pretpostavke: USAID preko agencija za implementaciju realizuje brojne razvojne projekte u poljoprivredi, a u pripremi je i novi projektni ciklus; Vlada Republike Poljske odobrila je kroz program vezane pomoći po proceduri OECD-a kredit kojim se podržava razvoj poljoprivrede. Potrebno je ispuniti proceduru izbora poljoprivrednih proizvođača u skladu sa Sporazumom sa CKB.

Rezultati: Realizovani brojni razvojni projekti, posebno oni koji imaju za cilj otklanjanje uskih grla u proizvodnji i veći stepen bezbjednosti hrane, uspostavljanje boljeg pristupa tržištu, bolju tehničku opremljenost gazdinstava poljoprivrednom mehanizacijom; Realizacijom zajedničkih projekata sa međunarodnim donatorima i kreditorima podstiče se dalji razvoj i reforma poljoprivrede, dovodi do poboljšanja konkurentnosti, boljeg korišćenja domaće sirovine, veće finalizacije proizvoda, afirmacije udruženja proizvođača, prevazilaženje nedostatka ekonomije obima i strukturnih poteškoća poljoprivrede.

Realizacija: Ministarstvo, USAID, CKB
Nadgledanje i procjena: Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Ministarstvo finansija,

Komponente projekta	Vrijednost, €
Učešće u realizaciji većih projekata (posredstvom agencija USAID) do 25% vrijednosti odobrenog projekta	260.000
Učešće u realizaciji projekata iz kredita Vlade Republike Poljske: - poljoprivredna mehanizacija 150 korisnika - podrška investicijama za preradu voća i povrća (hladnjača, linije pakovanja i sortiranja, dorada i prerada)	440.000 200.000
Učešće u nabavci kvalitetne priplodne stoke (do 20% nab. vrijednosti grla)	90.000

Kratak opis:

USAID podržava ekonomski razvoj u oblasti poljoprivrede. Budući da su projekti usmjereni korisnicima u izrazito ruralnim sredinama i da je jedan od osnovnih ciljeva podizanje konkurentnosti u poljoprivredi, Ministarstvo će participirati u realizaciji tih projekata do 25% ukupne investicije. Osnovni uslov za korišćenje domaćih sredstava je prethodno ispunjena procedura i prihvaćenost projekta za finansiranje od strane USAID-a.

Korišćenjem kredita Vlade Republike Poljske omogućena je nabavka poljoprivredne mehanizacije i pogona za preradu povrća i voća, za koje treba obezbijediti odgovarajuću podršku.

Podrškom nabavke kvalitetne priplodne stoke iz uvoza direktno se poboljšava konkurentnost primarnog sektora i u većem obimu obezbjeđuje kvalitetna sirovina za prerađivačke kapacitete.

Program 26: PRESTRUKTURIRANJE MLJEKARSKOG SEKTORA

Vrsta mjere: Ruralni razvoj

Sektor: Stočarstvo - proizvodnja i prerada mlijeka

Odgovorno lice: Lidija Rmuš, savjetnik ministra

Vrijednost: 1.410.000 €

Način plaćanja: Po ispostavljenoj fakturi sa izvještajem

Period za realizaciju: Januar – Decembar 2007. godine

Cilj: Podizanje konkurentnosti proizvođača i prerađivača mlijeka u Crnoj Gori putem restrukturiranja sektora, unapređivanje kvaliteta mlijeka i uvođenja standarda kvaliteta i bezbjednosti

Aktivnosti: Mljekare dostavljaju spiskove kooperanata sa podacima o isporučenim količinama mlijeka mljekari mjesečno, sa podacima o plaćanju mlijeka u skladu sa higijenskim standardima definisanim Uredbom o kriterijumima i načinu plaćanja sirovog mlijeka; Ministarstvo, nakon provjere dostavljenih spiskova, opredjeljuje podršku prerađivačima i proizvođačima

Pretpostavke: Crna Gora je donijela Uredbu o kriterijumima za vrednovanje kvaliteta mlijeka u otkupu, koja je obavezujuća za sve mljekare; Postoje poteškoće u plasmanu kvalitetnih domaćih proizvoda.

Rezultati: Povećan kvalitet, poboljšan plasman i proširen asortiman domaćih proizvoda, povećana primarna proizvodnja, povećana novostvorena vrijednost u mljekarskom sektoru i smanjena uvozna zavisnost, povećani prihodi poljoprivrednika i subjekata uključenih u preradu poljoprivrednih proizvoda, povećana zaposlenost, maloprodajni objekti u svojoj ponudi imaju široku paletu domaćih proizvoda.

Realizacija: Ministarstvo u saradnji sa registrovanim mljekarama

Nadgledanje i procjena: Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Ministarstvo finansija

Komponente programa:	Vrijednost, €
Podrška proizvođačima za količine koje zadovolje higijenske standarde i koje otkupe registrovane mljekare (23,5 mil.l x 0,02 € po litru)	470.000
Podrška prerađivačima za količine koje otkupe i plate crnogorskim proizvođačima u skladu sa kriterijumima Uredbe (23,5 mil.l x 0,04€ po litru)	940.000

Kratak opis:

Ciljevi ovog projekta su višestruki: da se unaprijedi kvalitet u proizvodnji i preradi mlijeka, da se poboljša plasman sezonskih viškova poljoprivrednih proizvoda, da se originalni i visokovrijedni crnogorski proizvodi na pravi način predstavljaju potrošaču i turistima u CG, kako bi oni bili spremni platiti odgovarajuću cijenu za taj kvalitet; da se otklone uska grla u dizajnu, pakovanju i u dostavi domaćih proizvoda od proizvođača do potrošačkih centara.

Program 27:	RAZVOJ ORGANSKE POLJOPRIVREDE
Vrsta mjere:	Ruralni razvoj
Sektor:	Svi sektori poljoprivredne proizvodnje
Odgovorno lice:	Radana Damjanović, savjetnik za agroindustriju i organsku poljoprivredu
Vrijednost:	150.000 €
Način plaćanja:	Po ispostavljenoj fakturi sa izvještajem
Period za realizaciju:	Januar – Decembar 2007. god.
Cilj:	Podrška razvoju organske poljoprivrede kao jedne od značajnih dugoročno održivih razvojnih perspektiva Crne Gore
Aktivnosti:	Podrška preduzećima i poljoprivrednim proizvođačima u prilagođavanju tehnologije zahtjevima organske poljoprivrede, primjeni neophodnih standarda, certifikaciji i plasmanu organskih proizvoda; Aktivnosti obuke zaposlenih u certifikacionom tijelu i savjetodavnim službama; Promocija organskih proizvoda.
Pretpostavke:	Crnogorska poljoprivreda kompatibilna je sa principima organske proizvodnje usljed smanjene upotrebe sintetičkih hemijskih preparata u ishrani i u zaštiti bilja. Pored nezagađenih zona, postoji ogroman prostorni potencijal na kojem se može organizovati organska proizvodnja uz vrlo kratak prelazni period, kao i značajna zainteresovanost potrošača i proizvođača.
Rezultati:	Uspostavljanje organske proizvodnje na novim i proširenje postojećih zona za organsku proizvodnju, povoljna ekonomska valorizacija proizvoda, prije svega kroz turističku tražnju; Uspostavljanje sistema kontrole i certifikacije u organskoj poljoprivredi.
Realizacija:	Ministarstvo, Certifikaciono tijelo „Monteorganica“
Nadgledanje i procjena:	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Ministarstvo finansija

Komponente programa	Vrijednost, €
Podrška proizvođačima u prilagođavanju tehnologije zahtjevima organske proizvodnje (do 3.000 €)	70.000
Podrška proizvođačima u dobijanju certifikata za proizvode namijenjene izvozu (do 50% ukupne vrijednosti projekta)	10.000
Jačanje kapaciteta za razvoj organske poljoprivrede, edukacija i promotivne aktivnosti	30.000
Rad certifikacionog tijela „Monteorganica“	40.000

Kratak opis:

Organska poljoprivreda podrazumijeva proizvodnju usklađenu sa principima održivog razvoja i sa maksimalnim očuvanjem životne sredine. Odvija se u strogo definisanim uslovima i uz obezbijedenu stalnu kontrolu proizvodnog procesa od strane ovlašćene agencije za certifikaciju. Pravo na korišćenje sredstava iz programa imaće oni proizvođači koji su upisani u registar proizvođača organske poljoprivrede. Ministarstvo će refundirati dio sredstava za troškove certifikacije proizvodnje (proizvodi namijenjeni izvozu) na osnovu fakture ispostavljene proizvođaču od strane certifikacionog tijela. Terenski dio realizacije programa kontroliše poljoprivredna inspekcija.

Uspostavljanjem nužnih institucionalnih pretpostavki za razvoj organske poljoprivrede (donesen Zakon o organskoj poljoprivredi, formirano certifikaciono tijelo) očekuje se značajniji razvoj te proizvodnje, s obzirom na izraženiju turističku tražnju s jedne i odlične pretpostavke s druge strane.

Program 28:	UVOĐENJE STANDARDARDA KVALITETA
Vrsta mjere:	Ruralni razvoj
Sektor:	Prerađivačka industrija
Odgovorno lice:	Radana Damjanović, savjetnik za agroindustriju i organsku poljoprivredu
Vrijednost:	140.000 €
Način plaćanja:	Po ispostavljenoj fakturi sa izvještajem
Period za realizaciju:	Januar – Decembar 2007. god.
Cilj:	Primjena međunarodnih standarda u proizvodnji hrane, radi poboljšanja kvaliteta i zdravstvene ispravnosti hrane; Zaštita oznaka geografskog porijekla specifičnih crnogorskih proizvoda; Povećanje konkurentnosti domaćih proizvođača hrane.
Aktivnosti:	Informisanje proizvođača hrane o značaju i potrebi uvođenja sistema upravljanja kvalitetom i bezbjednošću hrane, sertifikaciji, šemama kvaliteta; Edukacija stručnih kadrova u privrednim subjektima o standardima za sisteme upravljanja kvalitetom i bezbjednošću hrane; Informisanje potrošača o značaju primjene standarda u oblasti bezbjednosti i kvaliteta hrane, šemama i označavanju kvaliteta.
Pretpostavke:	Kako Crna Gora ima potencijale za proizvodnju i izvoz specifičnih proizvoda neophodno je da se u agroindustriji primjenjuju standardi za sisteme upravljanja kvalitetom i bezbjednošću hrane; Postoji značajna zainteresovanost proizvođača hrane za uvođenje standarda kvaliteta.
Rezultati:	Uvedeni i sertifikovani sistemi upravljanja kvalitetom i bezbjednošću hrane kod većeg broja proizvođača hrane; Poboljšanje kvaliteta i bezbjednosti crnogorskih proizvoda; Poboljšan plasman crnogorskih proizvoda na domaćem i inostranom tržištu.
Realizacija:	Ministarstvo
Nadgledanje i procjena:	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Ministarstvo finansija

Komponente programa:	Vrijednost, €
Jačanje kapaciteta službi državnih inspektorata	10.000
Edukacija i promotivne aktivnosti o šemama kvaliteta i značaju uvođenja standarda kvaliteta.	10.000
Učešće u troškovima uvođenja standarda kvaliteta (do 50% ukupne vrijednosti projekta, ne više od 8.000 €)	105.000
Učešće u troškovima postupka sticanja i pravne zaštite oznaka geografskog porijekla (do 3.000 € po projektu)	15.000

Kratak opis:

Kvalitet i kontrola hrane su ključni elementi konkurentnosti prehrambenog sektora. Primjena međunarodnih standarda za sisteme bezbjednosti hrane i upravljanja kvalitetom predstavljaju sredstvo za unapređenje kvaliteta i konkurentnosti proizvoda i sticanja povjerenja tržišta. Program će doprinijeti poboljšanju kvaliteta i bezbjednosti, kao i prevazilaženju poteškoća kod izvoza crnogorskih proizvoda. Korisnici ovog programa su registrovani proizvođači hrane. Ministarstvo će refundirati dio troškova uvođenja standarda na osnovu dokaza o plaćenim troškovima.

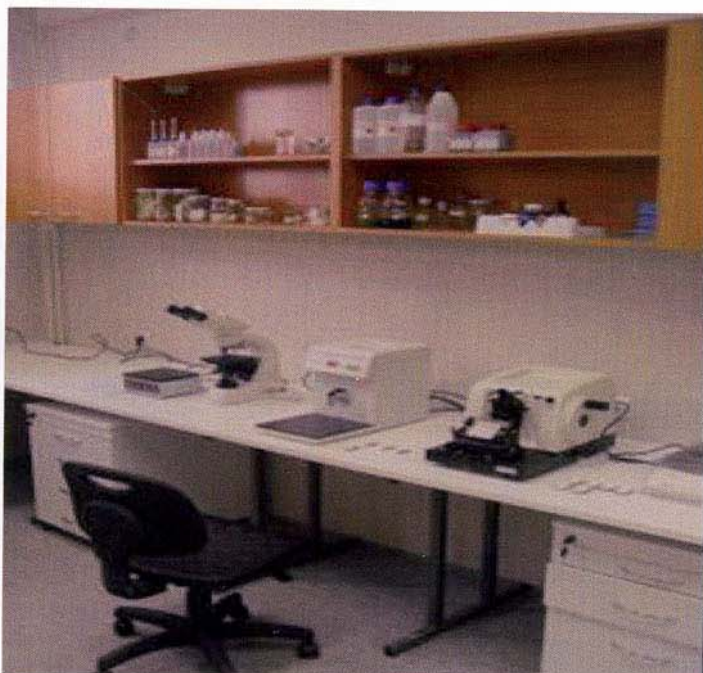

Program 29 : PROMOTIVNE AKTIVNOSTI – SAJMOVI, IZLOŽBE I SL.**Vrsta mjere:** Ruralni razvoj**Sektor:** Svi sektori primarne poljoprivrede i prerađivačke industrije**Odgovorno lice:** Branimir Vujačić, sekretar Ministarstva**Vrijednost:** 140.000 €**Način plaćanja:** Po ispostavljenoj fakturi, zahtjevu, izvještaju**Period za realizaciju:** Mart – Decembar 2007. godine**Cilj:** Postizanje maksimalnih efekata od promocije crnogorskih poljoprivrednih proizvoda u zemlji i inostranstvu, obezbjeđivanje plasmana, uspostavljanje veze između turizma i poljoprivrede, podsticanje tradicionalnih vještina u tipičnim ruralnim područjima i dr.**Aktivnosti:** Formiranje komisije koja će obrađivati i odlučivati po zahtjevima vezanim za lokalne i regionalne sajmove i izložbe na osnovu prethodno utvrđenih kriterijuma; kampanja i promotivne aktivnosti; animiranje proizvođača; identifikacija subjekata; učešće u organizaciji i nacionalnoj kampanji za marketinšku prezentaciju crnogorskih proizvoda na sajmovima, izložbama i drugim manifestacijama**Pretpostavke:** Realizacija programa je od vitalnog interesa za dalji razvoj agrara, postojanje poteškoća u plasmanu domaćih poljoprivrednih proizvoda, sprečavanje tendencija napuštanja ruralnih područja.**Rezultati:** Prepoznavanje brenda Made in Montenegro, predstavljanje originalnih i visokovrijednih proizvoda, bolji plasman crnogorskih proizvoda, očuvanje kulturne baštine i specifičnosti Crne Gore;
Veća potražnja za prepoznatljivim crnogorskim proizvodima kako na domaćem tako i na inostranom tržištu**Realizacija:** Ministarstvo, Direkcija za razvoj malih i srednjih preduzeća**Nadgledanje i procjena:** Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede,
Ministarstvo finansija

Komponente projekta	Vrijednost, €
Lokalni sajmovi, izložbe i druge manifestacije	20.000
Regionalni sajmovi i izložbe	40.000
Nacionalni sajam	20.000
Učešće na međunarodnim sajmovima	40.000
Podrška kampanje Made in Montenegro	20.000

Kratak opis:

Organizovanjem lokalnih sajmova, izložbi i drugih manifestacija, sprovođenjem kampanje Made in Montenegro originalni, visokovrijedni i specifični crnogorski proizvodi se na pravi način predstavljaju savremenom potrošaču i turistima. Istovremeno plasman poljoprivrednih proizvoda je poboljšán što doprinosi održivom razvoju poljoprivrede.

OPŠTE USLUGE I SERVISI U POLJOPRIVREDI

OPŠTE USLUGE I SERVISI U POLJOPRIVREDI

Program 30: **RAD LABORATORIJE ZA MLJEKARSTVO**
Vrsta mjere: Opšte usluge i servisi u poljoprivredi
Sektor: Stočarstvo
Odgovorno lice: Dr Slavko Mirecki, rukovodilac Laboratorije za mljekarstvo
Vrijednost: 49.000 €

Način plaćanja: Po ispostavljenoj fakturi za rad Laboratorije sa izvještajem
Period za realizaciju: Januar - Decembar 2007.godine
Cilj: Unapređivanje kvaliteta i poboljšanje nivoa higijenske ispravnosti mlijeka u otkupu, kao i selekcija krava na komponente kvaliteta mlijeka

Aktivnosti: Analiza uzoraka za potrebe mljekara u skladu sa Uredbom o kriterijumima i načinu plaćanja mlijeka u otkupu, zatim za potrebe Službe za selekciju stoke, u komercijalne svrhe i naučna istraživanja;
Pružanje neophodne terenske obuke farmerima u cilju poboljšanja higijenske ispravnosti mlijeka.

Pretpostavke: Funkcioniše po uhodanoj metodologiji savremena oprema (milkoskan, fosomatik, baktoskan i ostalo) čiji kapaciteti zadovoljavaju potrebe čitavog mljekarskog sektora u Republici, opremljene laboratorijske prostorije, obučeno osoblje i usaglašeni kriterijumi za plaćanje mlijeka u otkupu

Rezultati: Podaci o kvalitetu mlijeka iz otkupa za potrebe svih mljekara u CG (2 puta mjesečno) na sljedeće parametre: % proteina, % masti, ukupan broj bakterija i broj somatskih ćelija u mlijeku; analizirani uzorci mlijeka od krava iz kontrole mliječnosti za potrebe Službe za selekciju stoke; Rad Laboratorije doprinosi unapređivanju kvaliteta otkupljenog mlijeka budući da otkupna cijena zavisi od rezultata analiza; Bolji kvalitet proizvoda na tržištu

Realizacija: Biotehnički institut – Laboratorija za mljekarstvo

Nadgledanje i procjena: Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede,
Ministarstvo finansija

Komponente projekta	Vrijednost, €
Bruto plate i ostali troškovi	43.000
Učešće u materijalnim i ostalim troškovima	6.000

Kratak opis:

Laboratorija za mljekarstvo djeluje u okviru Biotehničkog instituta kao samostalna jedinica od avgusta 2001. godine. Ima 8 zaposlenih: rukovodilac sa naučnim zvanjem (doktor nauka), tri operatera na instrumentima sa fakultetskom diplomom, 2 tehničara i 2 laboranta.

Glavni zadatak i najveći obim posla u 2007. predstavljaće analiza uzoraka mlijeka u skladu sa Vladinom Uredbom o kriterijumima i načinu plaćanja mlijeka u otkupu. Ministarstvo će u fazi prelaska sa plaćanja na samofinansiranje, kada se primjenjuje cjenovnik sa popularnim cijenama za korisnike koje su ispod ekonomskih, pokrivati troškove plata zaposlenih i dio režijskih troškova, dok će materijalni troškovi biti pokriveni iz naplaćenih usluga.

Program 31: RAD SLUŽBE ZA SELEKCIJU STOKE

Vrsta mjere: Opšte usluge i servisi u poljoprivredi
Sektor: Stočarstvo
Odgovorno lice: Dr Milan Marković, rukovodilac Službe za selekciju stoke
Vrijednost: 220.000 €

Način plaćanja: Po ispostavljenoj fakturi za rad Službe za selekciju stoke sa tekućim izvještajem

Period za realizaciju: Januar - Decembar 2007. godine

Cilj: Unapređivanje proizvodnje mlijeka, mesa i drugih stočnih proizvoda i poboljšanje njihovog kvaliteta, praćenje tržišnih informacija Agrarno Marketinškog Informativnog Sistema (AMIS)

Aktivnosti: Obilježavanje kvalitetne priplodne stoke, kontrola rasploda, kontrola mliječnosti, licenciranje bikova, izbor sjemena za v.o. i kontrola provođenja v.o., regionalne izložbe stoke, vođenje evidencije, realizacija programa Ministarstva definisanih Agrobudžetom, distribucija kvalitetnog priplodnog podmlatka na terenu, davanje stručnih savjeta, prikupljanje podataka za nedjeljne biltene cijena žive stoke

Pretpostavke: Služba opremljena za rad na terenu, posjeduje u svakom regionalnom centru personalni računar za vođenje evidencija, obučena za selekcijske aktivnosti i pružanje stručnih savjeta farmerima

Rezultati: Obilježeno i u redovnoj evidenciji 15.000 krava i 3.000 krava u kontroli mliječnosti, u evidenciji i kvalitetan priplodni podmladak, baza podataka o najkvalitetnijem dijelu populacije goveda (rasni sastav i starosna struktura, podaci o mliječnosti i kvalitetu mlijeka i dr.), podaci o svim većim farmama goveda, stadima ovaca i koza u Crnoj Gori, izdavanje nedjeljnih biltena cijena žive stoke;

Gajenje povećanog broja genetski kvalitetnijih grla na farmama, podizanje nivoa ishrane i držanja priplodnih grla, što za rezultat ima povećanje ukupne stočarske proizvodnje;

Šira primjena savremenih tehnologija u proizvodnji i bolja informisanost poljoprivrednih proizvođača o tržišnim informacijama u zemlji i okruženju.

Realizacija: Biotehnički institut – Služba za selekciju stoke

Nadgledanje i procjena: Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede,
Ministarstvo finansija

Komponente projekta	Vrijednost, €
Bruto plate	98.000
Materijalni i ostali troškovi, uključujući nabavku osnovnih sredstava	122.000

Kratak opis:

Služba za selekciju stoke od maja 2000. godine postoji i funkcioniše u okviru Biotehničkog instituta, kroz 6 regionalnih centara (Bar, Podgorica, Nikšić, Bijelo Polje, Berane i Pljevlja) i republičkim centrom u Podgorici. Trenutno zapošljava 13 inženjera stočarstva i 5 tehničara, dok je rukovodilac službe za naučnim zvanjem za oblast selekcije i oplemenjivanja domaćih životinja. Služba u radu primjenjuje principe i pravila ICAR-a (International Committee for Animal Recording). Tijesno saraduje sa drugim službama i udruženjima proizvođača, a od 2006.godine prati tržišne informacije kroz projekat AMIS. Učestvuje u realizaciji brojnih programa Ministarstva poljoprivrede.

Program 32: STRUČNO OSPOSOBLJAVANJE PČELARA**Vrsta mjere:** Opšte usluge i servisi**Sektor:** Pčelarstvo**Odgovorno lice:** Slavica Pavlović, samostalni savjetnik za ribarstvo i pčelarstvo**Vrijednost:** 15.000 €**Način plaćanja:** Po ispostavljenoj fakturi, zahtjev, izvještaj**Period za realizaciju:** Februar – Decembar 2007. godine**Cilj:** Nastavak obuke pčelara za primjenu savremenih principa pčelarenja i zaštite pčela od bolesti i parazita**Aktivnosti:** Organizovanje predavanja i pčelarskih manifestacija, učešće domaćih pčelara na manifestacijama i sajmovima van Crne Gore, izdavanje stručno informativnog časopisa, nabavka naučne i stručne literature**Pretpostavke:** Zainteresovanost pčelara za stručnim usavršavanjem i uvođenjem novih vidova tehnologije u pčelarskoj proizvodnji**Rezultati:** Primjena savremenih principa i metoda pčelarenja, veliki broj obučениh pčelara koji se odgovorno bave ovom djelatnošću**Realizacija:** Savez pčelarskih organizacija**Nadgledanje i procjena:** Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Ministarstvo finansija

Komponente projekta	Vrijednost, €
Organizacija pčelarskih manifestacija i savjetovanja	6.000
Izdavanje časopisa 'Pčelarstvo', mjesečno jednom	7.000
Učešće predstavnika Saveza pčelara na međunarodnim pčelarskim manifestacijama i seminarima	2.000

Kratak opis:

Pčelarstvo iz godine u godinu postaje djelatnost koja zaokuplja pažnju sve većeg broja zainteresovanih koji planiraju da ova djelatnost bude njihovo osnovno zanimanje. Nastavkom finansiranja stručnog osposobljavanja pčelara, izdavanja časopisa, nabavke literature, organizovanja pčelarskih manifestacija i razmjenom iskustava sa pčelarima iz regiona stvoriće se uslovi za bavljenje pčelarstvom koje se zasniva na uvođenju i korišćenju savremenih principa pčelarenja. Sve ovo će za rezultat imati unapređivanje kvaliteta proizvodnje posebno sa aspekta poboljšanja kvaliteta i zdravstvene ispravnosti pčelinjih proizvoda

Program 33:   **PROCJENA I KONTROLA DEMERSALNIH RESURSA**

Vrsta mjere: Opšte usluge i servisi

Sektor: Ribarstvo

Odgovorno lice: Slavica Pavlović, samostalni savjetnik za ribarstvo i pčelarstvo

Vrijednost: **27.000 €**

Način plaćanja: Po ispostavljenoj fakturi sa izvještajem

Period za realizaciju: Februar – Decembar 2007. godine

Cilj: Zaštita i održivo korišćenje morskog ribarstva

Aktivnosti: Monitoring demersalnih resursa brodom koji vuče pridnenu koču. Monitoring se obavlja na 25-30 istraživačkih pozicija, u trajanju 5-8 dana. Kontrola komercijalnih aktivnosti domaćih kočara.

Pretpostavke: Potreba za kvalitetnim naučnim istraživanjima i procjenama ribljih resursa na osnovu kojih bi se mogao planirati razvoj ribolova demersalne ribe na kontinentalnoj padini.

Rezultati: Procijenjene biomase demersalnih resursa za cijelo područje šelfa i naročito za dio kontinentalne padine (dubina 600-700 m). Procijenjen optimalni ribolovni napor, maksimalno dozvoljeni nivo izlova i optimalan broj brodova za ovu vrstu ribolova. Podaci o procentualnom učešću pojedinih ribljih vrsta. Razvijen informacioni sistem u kontroli ribarstva

Realizacija: Institut za biologiju mora iz Kotora

Nadgledanje i procjena: Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Ministarstvo finansija

Komponente projekta	Vrijednost, €
A: Procjena demersalnih resursa	20.000
▪ Iznajmljivanje jednog naučno istraživačkog broda 5-8 dana	15.000
▪ Ostali troškovi	5.000
B: Kontrola demersalnih resursa	7.000
▪ Iznajmljivanje kočice i otkupa dijela ulova za lab.analize	4.000
▪ Ostali troškovi	3.000

Kratak opis:

Demersalni (kočarski) resursi dijela šelfa Crnogorskog primorja su prelovljeni a i naselja priobalnih vrsta su veoma blizu prelova. Sa druge strane, na dijelu kontinentalne padine gdje su dubine 600-700 m nalaze se veoma bogata naselja škampa i velike bijele ribe koja od strane naših ribara ostaju potpuno neiskorišćena. Stoga je jedan od ciljeva ovoga projekta da se monitoringom tih resursa kao i obradom dobijenih podataka utvrdi njihovo stvarno stanje i nakon toga jača sektor morskog ribarstva podržavajući ulov škampa i velike bijele ribe. Takođe, cilj je projekta da se kontrolom komercijalnih poteza utvrdi procentualno učešće pojedinih ribljih vrsta (oslića, arbuna...) i procijeni ulov po jedinici napora. Realizaciju aktivnosti predviđenih programom pratiće ribarska inspekcija.

Program 34: RAD SAVJETODAVNE SLUŽBE ZA BILJNU PROIZVODNJU

Vrsta mjere: Opšte usluge i servisi

Sektor: Biljna proizvodnja

Odgovorno lice: Rukovodilac Službe

Vrijednost: 205.000 €

Način plaćanja: Po ispostavljenoj fakturi za rad Službe sa izvještajem

Period za realizaciju: Januar –Decembar 2007.godine

Cilj: Unapređivanje biljne proizvodnje: povrtarstva, voćarstva, vinogradarstva, ratarstva i dr. Praćenje tržišnih informacija Agrarno Marketinškog Informacionog Sistema (AMIS)

Aktivnosti: Izrada godišnjeg plana rada, angažovanje odgovarajućeg broja stručnih saradnika, pružanje raznih vidova stručnih savjeta i informativnih sadržaja za poljoprivrednike, organizovanje raznih vidova obuka, demonstracionih oglada, prikupljanje podataka za nedjeljne biltene voća i povrća i realaizacija programa Ministarstva poljoprivrede definisanih Agrobudžetom

Pretpostavke: Obezbijedeni neophodni uslovi za rad ove službe (finansije, odgovarajući kadar, tehnička sredstva i sl.)

Rezultati: Služba funkcioniše u svim regionalnim centrima, izvršena obuka primljenog osoblja, opremljeni regionalni centri, uspostavljena dobra saradnja sa ostalim službama koje rade na unapređivanju poljoprivrede, pružaju se razne vrste praktičnih savjeta direktno u proizvodnji, organizovani razni vidovi obuke, Podizanje obrazovnog nivoa farmera, veća primjena savremenih mjera i uvođenje novih tehnologija u proizvodnju, što za rezultat ima veći obim i bolji kvalitet dobijenih proizvoda, nedjeljni bilten o cijenama voća i povrća u zemlji i okruženju

Realizacija: Biotehnički institut – Savjetodavna služba za biljnu proizvodnju

Nadgledanje i Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede,

procjena: Ministarstvo finansija

Komponente projekta	Vrijednost, €
Bruto plate	117.000
Materijalni i ostali troškovi	82.000
Nabavka opreme	6.000

Kratak opis:

Savjetodavna služba za biljnu proizvodnju će u ovoj godini nastaviti aktivnosti iz prethodne godine i proširiti ih na područje čitave Republike. Nastaviće da radi na unapređivanju svih segmenata biljne proizvodnje i na realizaciji brojnih programa Ministarstva poljoprivrede.

Kao i u dosadašnjem periodu, neće biti preklapanja poslova, nego će ova služba zajedno sa Službom za selekciju stoke i naučnim sektorom Biotehničkog instituta raditi na realizaciji programa unapređivanja poljoprivrede na privatnom sektoru, a sarađivaće i sa opštinskim savjetodavnim službama. Od 2006. godine Služba realizuje i projekat prikupljanja tržišnih informacija za oblast biljne proizvodnje (AMIS).

Program 35 : KONTROLA PROIZVODNJE SADNOG MATERIJALA I FORMIRANJE KOLEKCIONIH ZASADA VOĆNIH VRSTA

Vrsta mjere: Opšte usluge i servisi

Sektor: Biljna proizvodnja

Odgovorno lice: Dr Marija Krstić, samostalni savjetnik za voćarsko-vinogradarsku proizvodnju i zaštitu

Vrijednost: 30.000 €

Način plaćanja: Po ispostavljenoj fakturi sa izvještajem

Period za realizaciju: Mart – Decembar 2007. godine

Cilj: Sertifikacija proizvedenog sadnog materijala (deklaracija), formiranje registra rasadnika i registra lica koja se bave prometom sadnog materijala; Ispitivanje novointrodotovanih sorti u kolekcioniim zasadima.

Aktivnosti: Dostavljanje prijava za registraciju rasadnika kao i prijava planirane proizvodnje za tekuću godinu Ministarstvu radi upisa u Registar rasadnika do 01. maja; Stručna procjena o ispunjenosti uslova za bavljenje rasadničkom proizvodnjom; Izrada Registra rasadnika i deklaracija u skladu sa Izvještajem stručne komisije nakon obilaska rasadnika i obavljenih pregleda; Zdravstvena kontrola i kontrola sortne čistoće sadnog materijala; Objavljivanje Liste dozvoljenih i preporučenih sorti; Formiranje kolekcioniim zasada i ispitivanje introdotovanih sorti.

Pretpostavke: Proizvedeni sadni materijal bez zadovoljenja osnovnih zakonskih načela nije bilo moguće sertifikovati, a kao takav ni plasirati regularnim putem niti na domaćem niti na inostranom tržištu. Ispitane novointrodotovane sorte voćnih vrsta, mnogo boljih biološko-pomoloških osobina od postojećih biće uvrštene u Listu preporučenih sorti. Modernizovana Lista preporučenih sorti.

Rezultati: Stvaranje uslova za izvoz proizvedenog sadnog materijala; Inovacija postojećeg sortimenta voćnih vrsta u Republici. Formiranje Liste preporučenih sorti za komercijalni uzgoj; Formiranje registra rasadnika i lica koja se bave prometom sadnog materijala; Formiranje baze podataka o strukturi i visini godišnje produkcije sadnog materijala višegodišnjih kultura; Proizvodnja sertifikovanog domaćeg sadnog materijala.

Realizacija: Ministarstvo, Biotehn. inst.- Savjetodavna služba za biljnu proizvodnju, Centar za voćarstvo i vinogradarstvo i Centar za zaštitu bilja

Nadgledanje i procjena: Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Ministarstvo finansija

Komponente programa:	Vrijednost, €
Angažovanje stručnih komisija za procjenu uslova za bavljenje rasadničkom proizvodnjom	5.000
Izrada deklaracija	15.000
Održavanje kolekcioniim zasada	10.000

Kratak opis:

U skladu sa Zakonom o sadnom materijalu u Ministarstvu će se formirati Registar rasadnika, Registar lica koja se bave prometom sadnog materijala, formiraće se Lista dozvoljenih i preporučenih sorti. Ispitivanje sorti u kolekcioniim zasadima i kontrolu proizvodnje sadnog materijala obavljaće ovlašćeno lice. Terenski dio realizacije programa kontroliše poljoprivredna inspekcija.

Program 36: KONTROLA PLODNOSTI ZEMLJIŠTA

Vrsta mjere: Opšte usluge i servisi
Sektor: Biljna proizvodnja

Odgovorno lice: Dr Marija Krstić, samostalni savjetnik za voćarsko-vinogradarsku proizvodnju i zaštitu

Vrijednost: 25.000 €

Način plaćanja: Po ispostavljenoj fakturi sa izvještajem
Period za realizaciju: Mart – Septembar 2007. godine

Cilj: Stvaranje uslova za optimalni način ishrane, kako bi genetski rodni potencijal gajenih biljaka mogao doći do punog izražaja i kako bi racionalnom primjenom đubriva zaštitili životnu sredinu od nepotrebne kontaminacije.

Aktivnosti:

- uzimanje uzoraka za hemijsku analizu
- tumačenje rezultata analize
- davanje instrukcija o đubrenju.

Pretpostavke: Proizvoljno đubrenje zasada, ignorišući sadržaj biogenih makro i mikroelemenata u zemljištu, mineralizujuću sposobnost zemljišta i konačno zahtjeve biljke za određenim hranivom, prouzrokuje specifične fiziološke, morfološke i anatomske poremećaje biljke, što se odražava na prinos i kvalitet ploda.

Rezultati: Pravilno određivanje doze, formulacije, načina i vremena primjene sintetičkog mineralnog đubriva;
Stabilan, visok prinos i zdravstveno-bezbjedan plod sa optimalnim sadržajem i harmoničnim odnosom hemijskih elemenata.

Realizacija: Biotehnički institut - Centar za proučavanje zemljišta
Nadgledanje i procjena: Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede,
Ministarstvo finansija

Komponente programa:	Vrijednost, €
Troškovi laboratorijske analize uzoraka zemljišta	25.000

Kratak opis:

Kontrola plodnosti zemljišta: poznavanje sadržaja biogenih makro i mikroelemenata, kiselosti, sadržaja humusa i mineralizujuće sposobnosti, naročito je važna prilikom podizanja višegodišnjih zasada mada je i za uzgoj jednogodišnjih kultura veoma važno znati hranljivu vrijednost zemljišta radi pravilnog načina ishrane gajene biljke.

Uspješna realizacija svih faza iz ovog projekta zbog racionalne potrošnje sintetičkih mineralnih đubriva garantuje: ekonomičniju proizvodnju, zaštitu životne sredine, izbalansiranost hranjivih elemenata u zemljištu, održavanje nivoa plodnosti zemljišta, zdravstveno bezbjednu hranu.

Program kontrole plodnosti zemljišta predstavlja podršku i jednu od pretpostavki za realizaciju ostalih projekata iz biljne proizvodnje koji su definisani ovim agrobudžetom.

Program 37: PROGRAM ZDRAVSTVENE ZAŠTITE BILJA**Vrsta mjere:** Opšte usluge i servisi**Sektor:** Biljna proizvodnja**Odgovorno lice:** Zorka Prljević, samostalni savjetnik za ratarstvo, povrtarstvo i zaštitu bilja
Dr Marija Krstić, samostalni savjetnik za voćars.- vinogradar. proizvod. i zaštitu**Vrijednost:** 150.500 €**Način plaćanja:** Nakon sklapanja ugovora do 30 % avans, a ostatak po ispostavljenoj fakturi uz izvještaj o završenom poslu**Period za realizacije:** Februar – Decembar 2007. godine**Cilj:** Utvrđivanje prisustva odnosno odsustva štetnih organizama, sprječavanje unošenja i širenja štetnih organizama na bilju, zdravstveno ispravan i kvalitetan sjemenski krompir, očuvanje ploda masline na cijelom crnogorskom primorju, utvrđivanje statusa karantinski štetnih organizama**Aktivnosti:** U saradnji sa držaocima bilja, naučno-istraživačkim ustanovama u oblasti zdravstvene zaštite bilja, vršiće se praćenje zdravstvenog stanja bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom, vršiti procjena rizika od štetnih organizama, donositi odluka o vrsti i obimu fitosanitarnih mjera koje će se preduzeti uz postupak stalnog prikupljanja i bilježenja podataka o prisustvu odnosno odsustvu štetnih organizama na osnovu fitosanitarnog pregleda, praćenja zdravstvenog stanja, sistematskog istraživanja iz raspoloživih izvora; Pravovremeno obavještavanje putem medija, redovnih savjeta i objavljivanja stručnih publikacija o pojavi i širenju štetnih organizama.**Pretpostavke:** Organizovana fitosanitarna služba**Rezultati:** Otkrivanje i sprečavanje širenja, suzbijanje ili iskorjenjivanje štetnih organizama, zdravstveno ispravan sadni materijal, utvrđen status karantinski štetnih organizama, veća sigurnost u proizvodnji, očuvanje i unapređivanje zdravstvenog stanja bilja.**Realizacija:** Ministarstvo, Biotehnički institut – Centar za zaštitu bilja, Centar za ratarstvo i Savjetodavna služba u biljnoj proizvodnji**Nadgledanje i procjena:** Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede,
Ministarstvo finansija

Komponente projekta	Vrijednost, €
Hitne intervencije - Sprečavanje najezde biljnih štetočina	15.500
Zdravstveni i stručni nadzor proizvodnje sjemenskog krompira	35.000
Suzbijanje štetnih organizama	55.000
Izvještajno-prognozna služba, uključujući praćenje muve masline	20.000
Praćenje meteoroloških parametara	5.000
Izrada programa za utvrđivanje statusa karantinski štetnih organizama, tehničkih i bioloških informacija za analizu rizika	20.000

Kratak opis:

U cilju smanjenja obima šteta na poljoprivrednim kulturama, veoma je bitno sprovesti aktivnosti na sprječavanju najezde biljnih štetočina, tj. umnožavanja populacije skakavaca, zrikavaca, gundelja i drugih štetočina. Takođe, dobijanje kvalitetnog i deklarisanog sjemenskog materijala nije moguće bez zdravstvenog i stručnog nadzora nad proizvodnjom sjemenskog krompira. Očuvanje potencijalnog prinosa masline i dobijanje maslinovog ulja boljih kvalitativnih svojstava iziskuje između ostalog i praćenje leta muve masline i prognozu povećanja brojnosti njene populacije. Izvještajno prognozna služba uz pomoć meteoroloških pokazatelja preduslov je za racionalnu zdravstvenu zaštitu bilja i u mogućnosti je da signalizira pravi momenat za hemijsko tretiranje uz preporuku adekvatnih hemijskih sredstava.

Pravovremeno obavještavanje putem medija, redovnih savjeta i objavljivanja stručnih publikacija o pojavi i širenju štetnih organizama

Program 38: MEĐUNARODNI PROJEKTI I MEĐUNARODNA SARADNJA

Vrsta mjere: Opšte usluge i servisi

Sektor: Svi sektori primarne poljoprivrede i prerađivačke industrije

Odgovorno lice: Ljiljana Simović, savjetnik za međunarodnu saradnju

Vrijednost: 370.000 €

Način plaćanja: Po ispostavljenoj fakturi, izvještaj, ugovor

Period za realizaciju: Januar – Decembar 2007. godine

Cilj: Postizanje maksimalnih efekata od inostranih projekata i donacija usmjerenih u razvoj crnogorske poljoprivrede

Aktivnosti: Finansijsko učešće u realizaciji II faze Mednem projekta koji se odnosi na beransku mljekaru, troškovi rada inostranih i domaćih eksperata i predstavnika Ministarstva kao i finansiranje operativnih troškova, zatim troškovi članarina u sljedećim međunarodnim organizacijama: FAO – Organizacija za hranu i poljoprivredu UN, OIE-Međunarodna organizacija za zdravlje životinja, IPPC – Međunarodni komitet za zaštitu bilja, UPOV – Međunarodna konvencija za zaštitu biljnih sorti, OIV – Međunarodna organizacija za vino, IOOC – Međunarodna organizacija za maslinu, GFCM -Generalna komisija za ribarstvo Mediterana, ICCAT-međunarodna organizacija za zaštitu atlantskih tuna,

Pretpostavke: Mogućnost realizacije značajnih projekata u svim sektorima poljoprivredne proizvodnje i prerađivačke industrije

Rezultati: Realizovani projekti u oblasti mljekarskog sektora (Lux-MEDNEM), FAO, TAIEX, ugovoreni novi FAO projekti, realizovani projekti koji su doprinijeli poboljšanju pozicije poljoprivrede i prerađivačke industrije u ukupnoj ekonomiji, poboljšana međunarodna saradnja.

Realizacija: Ministarstvo
Nadgledanje i procjena: Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Ministarstvo finansija,

Komponente projekta	Vrijednost, €
Učešće u realizaciji tekućih projekata	280.000
Članstvo u međunarodnim organizacijama	90.000

Kratak opis:

Crna Gora je posljednjih godina uključena u realizaciju velikog broja veoma važnih međunarodnih projekata čijom realizacijom je postignuto značajno unapređivanje pojedinih sektora poljoprivredne proizvodnje i prerađivačke industrije. U toku je realizacija većeg broja projekata koji zahtijevaju i sopstveno učešće Crne Gore kao primaoca podrške. Najavljen je značajan broj novih projekata (FAO, EAR projekti, TAIEX, IPA, GTZ i dr.) čija će realizacija otpočeti u ovoj godini i za koje je, takođe, potrebno obezbijediti sopstveno učešće.

Program 39: REFORMA ZADRUGARSTVA I PODSTICAJ DRUGIH VIDOVA UDRUŽIVANJA POLJOPRIVREDNIKA

Vrsta mjere: Opšte usluge i servisi

Sektor: Svi sektori poljoprivredne proizvodnje

Odgovorno lice: Branimir Vujačić, sekretar Ministarstva

Vrijednost: 70.000 €

Način plaćanja: Po ispostavljenoj fakturi sa izvještajem

Period za realizaciju: Januar - Decembar 2007.

Cilj: Unapređivanje, organizacija i povezivanje poljoprivrednika kroz različite modele (zadruge i udruženja)

Aktivnosti: Pružanje stručne pomoći pri osnivanju zadruga i udruženja; formiranje zadružnog registra; koordinacija rada zadruga na nivou CG; rad na izradi zakona o zadrugama; izrada projekata revitalizacije zadruga uz postupak zadružne revizije kod 30 zadruga; organizovanje takmičarskih aktivnosti i nagrađivanje poljoprivrednih rekordera; organizovanje seminara za poljoprivrednike; prezentacija crnogorske poljoprivrede na sajmovima i izložbama; saradnja sa zadružnim savezima iz okruženja i članicama ICA.

Pretpostavke: Obučen stručni tim u Zadružnom savezu, nabavljena kompjuterska oprema i terensko vozilo, formirana lokalna udruženja koja svojim aktivnostima pokrivaju područje čitave Republike

Rezultati: Povećanje poljoprivredne proizvodnje na gazdinstvima i u zadrugama, bolji otkup tržnih viškova, povoljnije snabdijevanje inputima, uspješan rad zadruga i UPP u cilju unapređivanja poljoprivredne proizvodnje.

Realizacija: Ministarstvo, Zadružni savez i Udruženje poljoprivrednih proizvođača

Nadgledanje i procjena: Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Ministarstvo finansija

Komponente projekta	Vrijednost, €
Učešće u troškovima koordinacije zadruga i udruženja	43.000
Podrška aktivnosti ZS CG i zadružna revizija	10.000
Učešće u takmičarskim aktivnostima i edukativne kampanje	10.000
Nabavka opreme	7.000

Kratak opis:

Reforma zadrugarstva i podsticaj udruživanja poljoprivrednika ostvariće se u okviru Zadružnog saveza CG, kao samostalne jedinice koja će koordinirati rad zadruga i zadrugara. Takođe, podstiće se i udruživanje poljoprivrednih proizvođača (specijalizovana udruženja u stočarstvu, pčelarstvu, živinarstvu, ribarstvu, voćarstvu, ratarstvu, otkupu ljekovitog bilja, i sl.). Dodatno obučiti zaposlene za nesmetano ostvarivanje predviđenih aktivnosti, modernizovati i unaprijediti opremu i ostvariti koordinaciju aktivnosti na novim osnovama.

Program 40: IZRADA STUDIJA I PROJEKATA I ANGAŽOVANJE EKSPERATA**Vrsta mjere:** Opšte usluge i servisi**Sektor:** Svi sektori poljoprivredne proizvodnje**Odgovorno lice:** Mr Milutin Simović, ministar**Vrijednost:** 140.000 €**Način plaćanja:** Po ispostavljenoj fakturi za ugovoreni i obavljeni posao**Period za realizaciju:** Februar – Decembar 2007. godine**Cilj:** Razvoj poljoprivrede kroz primjenu naučnih saznanja i savremenih rješenja u realizaciji projekata i ciljeva definisanih Strategijama**Aktivnosti:** Izrada studija, programa, projekata, novih zakona i podzakonskih akata, sprovođenje javnih rasprava o novim zakonskim rješenjima, angažovanje naučnih i stručnih kadrova u pojedinim fazama realizacije definisanih programa Ministarstva**Pretpostavke:** Usvojene nove razvojne strategije koje definišu osnovne pravce razvoja i reforme na putu međunarodnih integracija, Opredijeljenost Ministarstva da realizuje reformske zadatke kao jedan od ključnih prioriteta u budućem radu**Rezultati:** Urađene studije i projekti, nacrti zakona usklađeni sa odredbama evropske unije, korišćenje savjetodavnih, konsultantskih i analitičkih usluga eksperata i organizovanje tematskih predavanja za obuku poljoprivrednih proizvođača, reforme u poljoprivredi, izmjena postojećeg stanja u proizvodnji primjenom savremenih tehnoloških rješenja, kvalitetniji proizvodni rezultati i stručno osposobljavanje poljoprivrednih proizvođača.**Realizacija:** Ministarstvo, Univerzitet CG, ekspertske organizacije i eksperti**Nadgledanje i procjena:** Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Ministarstvo finansija

Komponente projekta	Vrijednost, €
Učešće u izradi dokumenata koji proističu iz nove strategije (Koncept reforme institucija, Državni program usklađivanja zakonske regulative sa pravnim poretkom EU, plan ruralnog razvoja, sektorske analize i programi razvoja po pojedinim sektorima i sl.) i ostali razvojni programi	60.000
Izrada nacrti zakona i podzakonskih propisa	35.000
Nadoknada za uloženi rad eksperata/agencija, uključujući pravne usluge	30.000
Usluge prevodenja	15.000

Kratak opis:

Reforme definisane novim strateškim dokumentima, za poljoprivredu i ribarstvo, podrazumijevaju usklađivanje postojeće zakonske regulative sa standardima Evropske Unije i izradu brojnih dokumenata razvojnog karaktera. Na putu evropskih integracija crnogorska poljoprivreda suočava se sa sve većim izazovima. Za realizaciju brojnih reformskih zadataka, pored dobro osposobljene administracije, potrebno je uključivanje Univerziteta CG, sa njegovim naučnim i stručnim kapacitetima, kao i domaćih eksperata iz drugih organizacija i institucija. Takođe, neminovno je i angažovanje međunarodnih eksperata za pomoć na poslovima EU integracija.

Program 41:	JAČANJE KADROVSKIH I ADMINISTRATIVNIH KAPACITETA
Vrsta mjere:	Opšte usluge i servisi
Sektor:	Svi sektori poljoprivrede
Odgovorno lice:	Mr Milutin Simović, ministar
Vrijednost:	110.000 €
Način plaćanja:	Po ispostavljenom zahtjevu
Period za realizaciju:	Februar – Decembar 2007.godine
Cilj:	Osposobljavanje domaćeg kadra da bude kreator i nosilac reformi u oblasti poljoprivrede
Aktivnosti:	Poboljšanje materijalnog statusa kreativnih kadrova iz Ministarstva i van Ministarstva koji rade na realizaciji ključnih razvojnih programa, finansiranje specijalizacija, seminara, stručnih ekskurzija i podrška školovanju kadra za realizaciju započetih reformi u sektoru poljoprivrede i ruralnog razvoja
Pretpostavke:	Dosadašnja iskustva u sprovođenju reforme pokazuju da kadrovi imaju ključnu ulogu, usvajanjem novih strategija (za poljoprivredu i za ribarstvo) i intenziviranjem integracionih procesa sa EU pred administraciju se postavlja sve više obaveza i izazova
Rezultati:	Znatan broj domaćih stručnjaka osposobljen i motivisan za rad, pohađanje specijalističkih kurseva u inostranstvu i učešće naših predstavnika na međunarodnim naučnim skupovima, mladi nakon srednje škole opredjeljuju se za studij agronomije i veterine, domaći stručnjaci preduzimaju brojne inicijative i konkretne aktivnosti na razvoju poljoprivrede
Realizacija:	Ministarstvo
Nadgledanje i procjena:	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Ministarstvo finansija

Komponente programa:	Vrijednost, €
Specijalizacije, seminari, stručne ekskurzije	30.000
Poboljšanje materijalnog statusa kreativnih kadrova	30.000
Podrška studentima	10.000
Organizovanje radionica za obuku mladih kadrova	20.000
Jačanje informatičkih kapaciteta	20.000

Kratak opis:

Kadrovi su jedan od najvažnijih resursa uopšte, a posebno je to važno u procesu sprovođenja reformi i strukturnih promjena u poljoprivredi. Ulaganje u osposobljavanje kadrova nastaviće se i u 2007. godini, a efekti tih ulaganja se mogu mjeriti kroz stepen već postignutih reformi u ukupnom sektoru proizvodnje hrane.

Program 42:	OPREMANJE INSPEKCIJSKIH I STRUČNIH SLUŽBI MINISTARSTVA
Vrsta mjere:	Opšte usluge i servisi
Sektor:	Svi sektori poljoprivrede
Odgovorno lice:	Mirjana Racković, rukovodilac Službe opštih poslova
Vrijednost:	65.000 €
Način plaćanja:	Po ispostavljenoj fakturi
Period za realizaciju:	Januar – Decembar 2007.godine
Cilj:	Obezbeđivanje uslova za kvalitetno obavljanje inspeksijske kontrole u unutrašnjem prometu i na graničnim prelazima i rad stručnih službi
Aktivnosti:	-izbor i nabavka opreme za uzorkovanje proizvoda -izbor i nabavka radne odjeće -unapređivanje tehničke opremljenosti i materijalnih troškova za realizaciju programa u ovoj godini
Pretpostavke:	Nedovoljna tehnička opremljenost poljoprivredne inspekcije i stručnih službi znatno otežava rad inspektora na graničnom prelazu i u unutrašnjem prometu kao i realizaciju podsticajnih mjera.
Rezultati:	Poštovanje zakonske regulative, smanjenje rizika od pojave i rasprostanjenja zaraznih bolesti, sprečavanje unošenja i širenja štetnih organizama iz uvoza, kvalitetnija zdravstvena zaštita bilja, životinja i životne sredine
Realizacija:	Ministarstvo
Nadgledanje i procjena:	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Ministarstvo finansija

Komponente programa:	Vrijednost, €
Materijalni troškovi za realizaciju terenskih programa	30.000
Nabavka tehničke opreme i sl.	35.000

Kratak opis:

Opremanje inspeksijskih službi potrebno je radi obezbeđivanja uslova za kvalitetno obavljanje inspeksijske kontrole u unutrašnjem prometu i na graničnim prelazima, a stručnih službi radi obavljanja terenskog rada. Ovim bi se smanjio rizik od pojave, širenja infektivnih bolesti i spriječilo unošenje štetnih organizama iz uvoza a takođe bi se omogućila i nesmetana realizacija podsticajnih mjera.

Program 43: PODRŠKA SREDNJEM I VISOKOM OBRAZOVANJU U POLJOPRIVREDI

Vrsta mjere: Opšte usluge i servisi

Odgovorno lice: Branimir Vujačić, sekretar Ministarstva

Vrijednost: 55.000 €

Način plaćanja: Po ispostavljenoj fakturi i dostavljenom izvještaju

Period za realizaciju: Februar – Decembar 2007. godine

Cilj: Unapređivanje kvaliteta visokog obrazovanja u Biotehničkom institutu i srednjeg u poljoprivrednim školama

Aktivnosti: Nabavka nedostajuće opreme, rekonstrukcija učionica i laboratorija Instituta za kvalitetno odvijanje nastavnog procesa

Pretpostavke: Poljoprivredne škole obrazuju tehničare poljoprivredne i veterinarske struke, a poljoprivredni fakultet agronome za biljnu i stočarsku proizvodnju, Modernizacija poljoprivrede i primjena zahtjevnih standarda u proizvodnji iziskuju sve više obrazovanog kadra svih profila

Rezultati: Nabavljena oprema i sredstva potrebna za kvalitetnije izvođenje nastave, primjenjuje se savremena metodika u izvođenju nastavnog procesa, obavljaju se nove analize za potrebe kontrole i unapređivanja kvaliteta poljoprivrednih proizvoda

Realizacija: Ministarstvo, Biotehnički institut, srednje poljoprivredne škole
Nadgledanje i procjena: Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Ministarstvo finansija

Komponente projekta	Vrijednost, €
Učešće u adaptiranju učionica i laboratorija za izvođenje predavanja i vježbi studijskog programa poljoprivrede u Biotehničkom institutu	45.000
Učešće u nabavci nedostajuće opreme	10.000

Kratak opis:

Reforme u poljoprivredi i uvođenje novih tehnologija u poljoprivrednoj praksi traže i podrazumijevaju inoviranje i podizanje tehničkog nivoa nastavnog procesa u srednjim školama i na fakultetu. Stoga će Ministarstvo u 2007. godini podržati inoviranje učionica i laboratorijskog prostora na Biotehničkom institutu i podržati nabavku najneophodnije opreme za srednje škole u okvirima predviđenih iznosa.

Program 44:	ODNOSI SA JAVNOŠĆU, PREZENTACIJE, NABAVKA LITERATURE
Vrsta mjere:	Opšte usluge i servisi
Odgovorno lice:	portparol Ministarstva
Vrijednost:	60.000 €
Način plaćanja:	Po ispostavljenom zahtjevu
Period za realizaciju:	Januar – Decembar 2007.
Cilj:	Stalna, osmišljena i planirana dvosmjerna komunikacija Ministarstva sa javnošću, kvalitetna prezentacija svih važnijih aktivnosti i događaja vezanih za poljoprivredu najširoj javnosti
Aktivnosti:	Saradnja sa elektronskim i pisanim crnogorskim medijima, podrška programima i rubrikama u medijima koji imaju edukativni karakter i koji doprinose boljem razumijevanju značaja poljoprivrede i potrebe njenog uključivanja u evropske i međunarodne integracije
Pretpostavke:	Uspostavljanje odnosa povjerenja, poštovanja i zajedničkih aktivnosti sa: RTV, pisanim medijima, ostalim ministarstvima, međunarodnim institucijama, stručnom javnošću (ekspertima), lokalnim upravama, udruženjima građana i dr.
Rezultati:	Prezentacija aktivnosti Ministarstva putem elektronskih i pisanih medija, preko interneta, obogaćena stručna literatura, najvažnija pravna regulativa EU prevedena i dostupna zaposlenima; Informacije o aktivnostima u poljoprivredi dostupne najširem krugu korisnika, povećano interesovanje medija za reforme u poljoprivredi govore o dobroj percepciji značaja poljoprivrede i ruralnog razvoj za Crnu Goru u cjelini
Realizacija:	Ministarstvo
Nadgledanje i procjena:	MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE, ŠUMARSTVA I VODOPRIVREDE, MINISTARSTVO FINANSIJA

Komponente programa	Vrijednost, €
Podrška rada elektronskih i štampanih medija	20.000
Prezentacije i odnosi s javnošću	10.000
Izdavaštvo, nabavka literature	20.000
Podrška informacionih tehnologija (web sajt, press clipping)	10.000

Kratak opis:

Pravovremena i opsežna informisanost potencijalnih korisnika o aktivnostima Ministarstva, preduslov je za kvalitetnu implementaciju programa, primjenu ekspertskih savjeta i uključivanje međunarodne saradnje.

OSTALAO
STARAČKE NAKNADE

Program 45: STARAČKE NAKNADE**Vrsta mjere:****Sektor:** Programi opšteg značaja**Odgovorno lice:** Dragana Pajović, viši savjetnik i Lidija Rmuš, savjetnik ministra**Vrijednost:** 2.400.000 €**Način plaćanja:** 1. Gotovinske mjesečne uplate preko Pošte GC u ime i za račun Ministarstva
2. Po osnovu rješenja Poreske uprave**Period za realizaciju:** Januar-Decembar 2007.godine**Ukupni cilj:** Obezbeđivanje socijalne sigurnosti staračkih domaćinstava na selu, stvaranje povoljnijih uslova koji će obezbijediti da sa mladi ljudi opredjeljuju da se bave poljoprivredom kao glavnim zanimanjem putem finansiranja troškova osiguranja penzijskog staža

- Aktivnosti:**
-
- 1.
-
- a) Dostavljanje dokumentacije opštinskim savjetnicima za poljoprivredu i to: zahtjev, dokaz o vlasništvu zemljišnog posjeda, dokaz o mjestu prebivališta, izvod iz matične knjige rođenih, vjenčanih i umrlih (ukoliko supružnik nije živ), dokaz da je slobodnog bračnog stanja (za one koji nijesu stupali u bračnu zajednicu);
-
- b) Centralna komisija za staračke naknade pri Ministarstvu razmatra pristiglu dokumentaciju i donosi rješenja u periodu septembar -decembar 2007. godine;
-
- c) Mjesečna isplata posredstvom mreže Pošte CG;
-
- 2.
-
- a) Uplata doprinosa za penzijsko-invalidsko osiguranje za 2005. godinu prema rješenjima Poreske uprave

- Pretpostavke:**
-
- 1.
-
- veliki broj poljoprivrednika koji su radni vijek proveli baveći se poljoprivredom, a nijesu stekli pravo na penziju;
-
- prosječan broj korisnika u 2006. godini je 6234;
-
- pravo na naknadu ostvaruje jedan od supružnika, i to samo u slučaju ako nijedan supružnik nema primanja ni po kojem drugom osnovu, izuzev „tuđe njege“.
-
- 2.
-
- da su već bili korisnici Programa „Mladi farmeri“ iz 2004 godine

Rezultati: Zadržavanje ljudi na selu, redukcija siromaštva u ruralnim područjima, očuvanje života na selu**Realizacija:** Ministarstvo**Nadgledanje i procjena:** Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Ministarstvo finansija,

Komponente programa:	Vrijednost, €
Sredstva za isplatu naknada	2.275.000
Sredstva za troškove PTT	45.000
Sredstva za mlade farmere	80.000

Kratak opis:

1. U sklopu reformi koje se vode u sektoru poljoprivrede opredjeljenje je Ministarstva da se za poljoprivredne proizvođače, kao veoma važan segment našeg društva, starije od 65 godina (za žene 60 godina), koji nemaju nikakva primanja, obezbijedi staračka naknada u iznosu od 30 € mjesečno. Radi se o poljoprivrednim proizvođačima koji su čitav život proveli na selu, ali nijesu stekli pravo na penziju, budući da nijesu nikada zasnovali radni odnos, a kao vlasnici obradivog zemljišta, nemaju pravo na bilo koji vid socijalne pomoći.

2. Obzirom na prisutnu depopulaciju sela i izražen pritisak mladih da zaposlenje traže u gradskim sredinama, Ministarstvo je još 2002. godini pristupilo realizaciji Programa „Mladi farmeri“ u cilju podrške mladim da se opredjeljuju za poljoprivredu kao njihovo glavno zanimanje. Doprinosi za penzijsko- invalidsko osiguranje uplaćivani su korisnicima Programa od strane Ministarstva do kraja 2004. godine, kada se očekivalo da će doći do smanjenja stopa doprinosa za ovu kategoriju osiguranika. Međutim, smanjenje stopa doprinosa za penzijsko-invalidsko osiguranje nastupilo je tek od januara 2006. godine pa su planirana sredstva ovim Programom namijenjena za povezivanje radnog staža mladih farmera (korisnika ovog programa Ministarstva), koji će zatim moći samostalno nastaviti osiguranje.

ZAVRŠNA ODREDBA:

Ovaj Plan stupa na snagu danom objavljivanja u "Službenom listu Republike Crne Gore".

Broj: _____
Podgorica, _____ **2007. godine**

VLADA REPUBLIKE CRNE GORE
P R E D S J E D N I K

Željko Šturanović, s.r.